

Læringsmål

Læringsutbytte

Masterstudiet i Likestilling og mangfold har tre hovedmål:

1. Kvalifisere kandidatene til avansert arbeid relatert til kjønns-, likestillings- og mangfoldsproblematikk i næringsliv og offentlig virksomhet, i utredningsarbeid administrasjon, politikkutvikling, kunnskapsledelse og forskning
2. Kvalifisere kandidatene til å utføre systematiske undersøkelser gjennom kritisk tenking og analyse, og å kunne trekke kvalifiserte konklusjoner
3. Gi kandidatene inngående kunnskaper om sentrale teorier, begreper og analysemåter tverrfaglige kjønnsstudier

Kunnskaper

Masterkandidatene i likestilling og mangfold har

- avansert kunnskap om det tverrfaglige kjønnsforskningsfeltets sentrale teorier, debatter og kontroverser
- spesialisert innsikt i så vel historiske som samtidige endringsprosesser knyttet til likestilling og mangfold i det norske samfunnet, i lys av internasjonale og globale kontekster
- kunnskap på høyt nivå om hvordan kjønn som sosial og symbolsk kategori kan virke sammen med andre sosiale og symbolske kategorier og fenomener

Ferdigheter

Masterkandidatene i likestilling og mangfold kan

- identifisere og arbeide selvstendig med praktiske og teoretiske problemer knyttet til likestilling og mangfold i konkrete samfunnsmessige sammenhenger
- vurdere og benytte relevante metoder og teorier for undersøkelse og analyse av kjønn og eventuelt andre sosiale kategorier i spesifikke empiriske problemstillinger på en selvstendig måte
- analysere og forholde seg kritisk til problemstillinger knyttet til forståelser av kjønn, likestilling og mangfold på ulike samfunnsarenaer og derigjennom se og anvende flere tilnæringsmåter

Generell kompetanse

Masterkandidatene i likestilling og mangfold kan

- gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- og utredningsarbeid i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder i tverrfaglig dialog med andre eksperter
- formidle resultater av eget faglig arbeid muntlig og skriftlig på en selvstendig måte både til eksperter og allmennhet

Sammendrag

I denne masteroppgaven utforsker jeg hvordan ungdommer med flyktningbakgrunn presterer og beskriver seg selv, og hva dette sier om deres forståelse av seg selv og sin plass i det norske samfunnet. Jeg utforsker hvordan ens kultur kan være essensielt og vesentlig for identitetsutforming. Oppgavens tematikk sentrerer seg rundt forestillinger om identitet og kulturforskjeller, og problemstilling er: *Hvorvidt og eventuelt hvordan opplever ungdom med flyktningbakgrunn seg som del av det norske samfunnet?*

Disse forestillingene og forståelsene blir i denne oppgaven tolket i lys av et postkolonialt teoretisk rammeverk og interseksjonalitet perspektiv. Jeg benytter meg av begrep knyttet til kultur og identitet i analysearbeidet. Det empiriske grunnlaget i oppgaven er basert på seks intervjuer med seks informanter i hvert intervjuet. Analysearbeidet består av tre analysekapitler, hvor jeg anvender både tematisk analyse og narrativ analyse.

Det første analysekapitlet konsentrerer seg om de utviklende forståelser av ungdommer med flyktningbakgrunn og deres identitet. Det utforskes hvordan de unge voksne med flyktningbakgrunn kan representere seg selv som norsk. Jeg belyser her hvordan ulike sosiale kategorier kan utforme en identitet.

I det andre analysekapitlet drøftes ungdommenes forståelse av kultur, som særlig kom frem under samtalene rundt kulturmøter og flerkulturalitet. Her undersøker jeg hvordan informantene forstår og forholder seg til kulturbegrepet, samt hvilke tanker de gjør seg om sin egen kultur.

I det siste analysekapitlet handler om likestilling og fellesskapet, hvor tillit og tilhørighet blir omtalt som forutsetninger for et trygt fellesskap for alle som bor i Norge.

Abstract

In this master's thesis, I explore how young people with a refugee background perform and describe themselves, and what this says about their understanding of themselves and their place in Norwegian society. I explore how a culture can be essential and important for identity construction. The topic of the thesis centers around notions of identity and cultural differences, and the research question is: *To what extent and possibly how do young people with a refugee background experience themselves as part of Norwegian society?*

In this thesis, these ideas and understandings are interpreted utilizing a postcolonial theoretical framework and intersectional perspective. I use concepts related to culture and identity in analysis. The empirical basis of the thesis is derived from six interviews with six informants in each interview. The analysis consists of three analytical chapters, where I use both thematic analysis and narrative analysis.

The first analysis chapter concentrates on the developing understandings of young people with a refugee background and their identity. It is explored how young people growing up with a refugee background can represent themselves as a Norwegian. I illuminate how different social categories can contribute in shaping an identity.

The second analysis chapter discusses their understanding of culture, which emerged during the conversations about cultural encounters and multiculturalism. Here I examine how the informants understand and relate to the concept of culture, as well as their reflections about their own culture.

The last analysis chapter is concerned with gender equality and the community, where it became evident that trust and a sense of belonging were prerequisites for a safe community for everyone living in Norway.

Forord

Flyktningstrømmene har vært et aktuelt tema over hele verden i de siste ti årene. Flyktningkrisen i Middelhavet i 2015 har vekket interesse i meg. Valget om å skrive en masteroppgave om hvordan ungdommer med flyktningebakgrunn opplever å bo i Norge er et personlig engasjement. Migrasjon har alltid vært en hjertesak og noe jeg brenner for. Å skrive dette arbeidet har vært lærerik på mange ulike måter. Med stor glede har denne masteroppgaven nådd veis ende. Det er tøft arbeid som krever å stå på, ikke miste motivasjonen og gå videre. En forsker er liksom en arkeolog som leter etter funn. Etter at arbeidet har nådd målet, er jeg blitt klokere. Derfor er det på sin plass å takke de som takkes bør.

Først og fremst vil jeg rette stor takk til min gudfar, Maher Mawed, onkelen min. Du har hjulpet meg med stort og smått. Jeg vil også takke foreldrene mine som er lyset i livet mitt. Jeg ønsker også å takke mine fantastiske veiledere Guro og Zoran som har bidratt med gode og konstruktive tilbakemeldinger gjennom hele prosessen. Takk for støtten og innsatsen som har vært motiverende for å gå videre. Dere ga meg tro på meg selv og løftet meg opp når jeg satt fast.

Jeg vil også takke mine informanter som tok seg tiden til å stille opp til intervju. Takk for positive innstillinger som har bidratt med å forme dette arbeidet.

En stor takk til mine klassekamerater. Dere har vært en flott gjeng. Takk for at jeg har blitt tatt godt imot av dere. En stor takk til isak for korrekturlesing.

Til slutt: Sabrine, min frue og kjæreste. Takk for all støtte og takk for at du holdt ut.

Bashar Ghazi. Trondheim, mai 2022

Innholdsfortegnelse	
Læringsmål.....	2
Sammendrag.....	4
Abstract.....	6
Forord.....	8
Innholdsfortegnelse.....	9
1.0 Innledning.....	12
1.1 Oppgavens formål.....	12
1.2 Bakgrunn for tema.....	13
1.3 Et flerkulturelt samfunn.....	13
1.4 Å være norsk eller å være den andre.....	14
1.5 presentasjon av problemstilling.....	15
1.6 Tidligere forskning.....	15
1.7 oppgavens oppbygning.....	17
2.0 Teoretiske perspektiver.....	18
2.1 Postkolonialistisk teori.....	18
2.2 Interseksjonalitet perspektiv.....	19
2.3 Interseksjonalitet i norsk kontekst.....	21
2.4 Kulturforståelse.....	22
2.5 Identitetsbegrepet.....	23
3.0 Metode.....	25
3.1 Metodeopplegg.....	25
3.2.1 Rekruttering av informanter.....	25
3.2.2 Utvalget.....	28
3.3 Relasjon mellom forsker og informanten.....	29
3.4 Intervjuguide.....	29

3.5 Etisk dilemmaer.....	30
3.6.1 Analysearbeid.....	31
3.6.2 Analysegrep.....	32
3.6.3 Tematisk analyse.....	32
3.6.4 Narrativ analyse.....	33
3.6.5 Kombinasjon av to retning.....	33
4.0 Identitet.....	35
4.1 Forståelse av identitet	35
4.2 Å være norsk eller å bli.....	35
4.3 Norsk kan man bli?.....	36
4.4 Kort vei til integrering.....	38
4.5 Oppsummering.....	39
5.0 Kultur.....	40
5.1 Kulturforståelse.....	40
5.2 Kulturforskjeller.....	40
5.3 Norsk kulturarv.....	42
5.4 Tilhørighet og manglende.....	43
5.5 Oppsummering.....	45
6.1 Et mangfoldig samfunn.....	46
6.2 Likestilling og like muligheter for alle.....	46
6.3 Satsing på fellesskapet.....	47
6.4 Inkludering eller ekskludering.....	48
6.5 Oppsummering.....	50
7.0 Avsluttende refleksjon.....	51
7.1 Oppgavens funn.....	51

Vedlegg 1: Informasjonsskriv til informantene.....	53
Vedlegg 2: Intervjuguide.....	55
Litteraturliste.....	56

Kapittel 1: Innledning

1.1 Oppgavens formål

Masteroppgaven min handler om identitet og kulturforskjell i det flerkulturelle samfunnet i Norge. Dette er et sentralt tema og studieområde i flere ulike forskningsfelt, som blant annet kjønnsforskning, migrasjonsforskning, arbeidsforskning og velferdsforskning. Dette arbeidet er ikke ett nytt tema, men det er et rikt forskningsfelt som har tatt for seg slikt innholdet. Både nyankomne innvandrere og de som har bodd lenge i Norge kan oppleve sammenstøt med det nye samfunnet og den nye kulturen. Det er flere ting som står i veien for å utvikle forståelsen av kulturforskjell mellom subkultur og ens opprinnelige kultur. Flere andregenerasjonsinnvandrere ønsker å videreføre hjemlandets tradisjoner, og for denne gruppen er foreldrenes identitet viktig for deres egen identitet. De forstår altså identitet som tilhørighet (S.Kaya, 2014). Dette arbeidet handler ikke om integrering og tilpasningsprosess, ei hva god integrering er. Dette handler om hvordan ulike flerkulturelle faktorer kan utforme identiteten på tvers av den sosiale konstruering. Jeg utforsker hvordan det er å være ungdom med flyktningbakgrunn i Norge, og hvordan det kan være både utfordrende og fortvilende å ha med seg ulike kulturer. Dessuten utforsker jeg hvordan forholdet er mellom opprinnelseskulturen og mellom den norske kulturen. Jeg har også analysert ungdommens posisjon både i deres familie og i det norske samfunnet. Både media, skjønnlitteratur, film, musikk og annen populærkultur presenterer stadig et bilde av ungdom med flyktningbakgrunn hvor de står i en skvis mellom foreldrenes opprinnelseskultur og den norske kulturen, og hvor det å velge den ene kulturen kan føre til problemer i møte med den andre. Uttrykket «mellom to kulturer» er mye brukt, og det snakkes også om identitetskrise og manglende tilhørighet (Eriksen og Næss, 2011, s.51). Utover det snakkes det også om indre fremmede og hvordan man kan føle seg fremmed på grunnlag av å ikke få innpass i gruppen. Fremmedhet kan bli oppfattet som en forbigående følelse, som kan være vanskelig å forklare. Tidvis kan man derfor føle seg fremmed selv for sine aller nærmeste (Alghasi, Fangen, og Frønes, 2006, s.23).

I denne masteroppgaven utforsker jeg hvordan ungdommer med flyktningbakgrunn presterer og beskriver seg selv, og hva dette sier om deres forståelse av seg selv og sin plass i det norske samfunnet. Jeg utforsker hvordan ens kultur kan være essensielt og vesentlig for identitetsutforming. Jeg utforsker også hvordan plassen man bosetter seg i har makt og stor betydning for vise frem at kulturforskjell ikke er noe som adskiller mennesker, men at det heller er nødvendig å synliggjøre likheter mellom mennesker. I dette ligger det at jeg undersøker hvordan de forstår det i forhold til kultur og identitet, og hvilken betydning de mener at bakgrunn/kultur har for hvordan man forstår seg selv og eget liv.

1.2 Bakgrunn for tema

Min masteroppgave er inspirert av min selvopplevelse og mine erfaringer, fordi jeg selv har flyktningbakgrunn. Jeg kom til Norge som asylsøker for ca. 8 år siden. Jeg lærte meg norsk og kom meg fort i gang i det norske samfunnslivet. Jeg hadde en ambisjon om å bli engasjert i det norske samfunnet. Selv om jeg hadde gode egne evner i henhold til integrering og tilpasningsprosessen, var det likevel utfordrende, særlig når det gjaldt om hvordan jeg kan godt engasjere meg i et nytt samfunn. Det var det ikke lett selv om jeg er voksen, og har ingen konflikt mellom min bakgrunn og den norske kulturen. Det er helt sikkert at det er ikke en lett prosess for en ungdom som vokser opp mellom to kulturer. Etter at jeg lærte meg språket, kunne jeg bruke min utdanning og min kompetanse og gå videre i arbeidslivet. Jeg skaffet meg en jobb i det offentlige sektor, der jeg jobbet som miljøarbeider på innvandrertjenesten i en liten kommune, og senere jobbet jeg som assistentlærer for de nyankomne på et voksenopplæringscenter. Jeg var heldig som kunne bruke utdannelsen og arbeidserfaringer i et nytt samfunn. Det var da jeg begynte å observere utfordringene med å være barn som vokser opp i et nytt land, nytt samfunn og ny kultur. Jeg la merke til at noen av de nyankomne lyktes med integreringa i Norge, og for noen andre var det vanskelig å integrere seg. De som lyktes med inntegninga, mente at de har det fint i Norge og de er inkluderte og føler seg som en del av det norske samfunnet. De som hadde det vanskelig med å integreres omtalte derimot ofte at de ikke lyktes å assimileres i det norske samfunnet, og de følte seg ofte marginalisert og isolert fra det norske samfunnet. Å jobbe med innvandrere og se nærmere på deres liv ga meg dyp innsikt innenfor integreringsprosess. Med tiden bygget jeg gode erfaringer innenfor forskningsfeltet. Alt dette har vekket interesse for migrasjonsfeltet, slik at har blitt jeg nysgjerrig på hvordan nye innvandrere og de som har bodd lenge i Norge opplever det å bo i det norske samfunnet som et nytt samfunn. Da begynte jeg å lure på hvorfor noen flyktninger lykkes og noen andre sliter med å engasjere seg i det norske samfunnet, og rette dem mot den riktige og enkle måten for å lære seg hvordan man kan tilpasse seg godt i det norske samfunnet.

1.3 Et flerkulturelt samfunn

Fra 1814 er blitt Norge et flerkulturelt samfunn, og på slutten av 1980 hadde innvandringsdebatt vært et aktuelt tema, og ble løftet både i sosiale og politiske sammenhenger (Danielsen et al., 2015, s. 196). Fra 1990-tallet handlet norske debatter om innvandrere om hvordan innvandrere kan godt integrere seg i det norske samfunnet. Dette utfordret den norske likestillingen og integreringspolitikk ble en nøkkel for videre utvikling for velferdsstaten, og i 2005 ble mangfold gjennom inkludering lagt frem for Stortinget. (Ibid., s. 197-198).

Norge er et likestilt samfunn og et land hvor det er fred og jobbmuligheter, og det kan være en hovedårsak til at både arbeidsinnvandrere og flyktninger, både enslige og familier, ønsker å bosette seg i Norge. I 2016 kom 50,490 innvandrere til Norge, hvor en tredjedel av dem kom for arbeid og en tredjedel av dem grunnet flukt. Den siste tredjedelen av dem kom for familier, og siden

1990 kom 788,531 innvandrere til Norge, som utgjør 13,4 % av befolkning. (Odden, 2018, s. 28-31).

I 2016 ble flyktningdebatten et aktuelt i media i Europa særlig etter flyktningstrømmen, da tusenvis av flykninger krysset Middelhavet og Egeerhavet i små båter. Flyktningene flyktet fra fattigdom, krig og konflikt i sine hjemland. Flyktninger skilles inn i to kategorier: regulær flyktning, hvor man kommer gjennom kvote. Det er UNHCR som regulerer denne typen migrasjon, slik at noen land får ansvar for visse andeler av verdens flykninger. Den andre typen er irregulær flyktning, og flukt på denne måten får man flyktningstatus som asylsøker (Odden, 2018, s. 26). Når antallet flykninger økte ble det også mer debatt om innvandring og integrering i norske medier (Friberg, 2021). Debattene viste blant annet at det blant en del nordmenn var bekymring rundt om de mange innvandrerne som kom ville klare å integrere seg i det norske samfunnet (Hermansen, 2020). Gjentakende ganger har forskning vist at mange unge med minoritetsbakgrunn omtaler seg selv som «utlendinger» (Mathisen, 2020).

Norge er et land, slik som flere andre europeiske land, hvor det er trygt og fred. I 2019 kom Erna Solbergs regjering med fult pakke for at nye innvandrere kan få god integrering og de kan engasjere seg og i det norske samfunnet, slik at de kan få god tilpasning i det nye samfunnet (Regjerings integreringsstrategi, 2019-2022). Denne strategien er basert på utdanning, arbeid, hverdagsintegrering, retten til å leve fritt liv, økonomiske virkemidler og veien videre. Regjeringen og beredskapsdepartementet har det overordnede ansvaret for å utforme statens innvandringspolitikk. I likestillings- og diskrimineringsloven, 2018, §6-16 står det at det skal fremmes likestilling og hindre diskriminering på grunnlag av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person. Dette viser til at innvandringspolitikken i Norge har kommet med en rekke lover og tiltak for å engasjere migranter i det norske samfunnet, og det viser at det ikke ble satset på fellesskapet. I denne masteroppgaven vises det at fellesskapet er en fundamental faktor som kan mestre tilpasningsvansker i det norske samfunnet, og hjelpe migranter med å skape tilpasningsevner.

1.4 Å være norsk eller å være den andre

Siden min masteroppgave handler om identitet og flere kulturer i det norske samfunnet, kommer her et eventuelt spørsmål, og spørsmålet er "Hva er norskhet?". Norske myndigheter har siden 1970-tallet satset tungt på å integrere innvandrere med økonomiske og sosiale tiltak (Holm, 2011). Men når er man egentlig integrert? Vi ser også i samfunnsdebatten at bruken av ordet kulturarv er økende, men det er i de fleste tilfeller høyst uklart hva norsk kulturarv egentlig er!

Når man leser debatter i aviser i dag, synes det å finnes noe forvirring om hva det vil si å være norsk. Norske myndigheter har i hovedsak satset på å integrere innvandrere i velferdsstaten gjennom tiltak for sosial og økonomisk utjevning

(Berg, Flemmen og Gullikstad, 2010), men når det gjelder nasjonal identitet og nasjonalt fellesskap ser vi derimot at dette ble ikke satset på (Holm, 2011). Den norske skolepolitikken i dag legger vekt på humanistiske og demokratiske verdier, men her finnes det lite debatt for å komme fram til noen ny nasjonal identitet. Ifølge Fribergs forskning viser resultatene at ungdom med innvandrerbakgrunn gradvis får en sterkere selvidentitet som nordmenn, uavhengig av regional opprinnelse og religiøs tilhørighet, og får dermed en identitet som nordmenn. For mange unge med innvandrerbakgrunn er det ingen motsetning mellom å føle seg norsk og samtidig uttrykke et ønske om å opprettholde kulturen og tradisjonene i foreldrenes hjemland (Friberg, 2021).

1.5 Presentasjon av problemstilling

Denne avhandlingen tar utgangspunkt i hvordan ungdommer med flyktningbakgrunn oppfatter kulturforståelse i ulike fortolkningsrammer om kultur. I arbeidet mitt utforsker jeg dette forskningsfeltet for å komme med nye konklusjoner. Hva skjer når den opprinnelige kulturen står i strid med den nye kulturen? Istedenfor samspiller de ulike kulturene i en sammenheng som et sammensatt kunstverk. Hva er strategien for ungdommer med innvandrerbakgrunn for å få konstant bevissthet for å konstruere sin identiteten?

På denne bakgrunn har jeg formulert følgende problemstilling: *Hvorvidt og eventuelt hvordan opplever ungdom med flyktningbakgrunn seg som del av det norske samfunnet?*

Forskningsspørsmål:

- Hvordan beskriver og forklarer de opplevelser av inkludering/tilhørighet og ekskludering/manglende tilhørighet?
- Hva knytter opplevelser av inklusjon/tilhørighet og eksklusjon/manglende tilhørighet seg til?
- Hvilke forskjeller trekkes frem som relevante av ungdommene?

1.6 Tidligere forskning

Kultur og flerkulturalitet er sentrale tema og studieområder i flere ulike forskningsfelt. Det er mange artikler og bøker som omhandler ulike aspekter ved det flerkulturelle Norge. Det er også en god del studier som undersøker hvordan det er å være en person med innvandrerbakgrunn i Norge. Mens noen av publikasjonene ser på innvandrere mer generelt, er det andre som ser spesielt på ungdommers opplevelser.

En forskningstekst som handler om det flerkulturelle Norge er Marianne Gullestad sin bok *Det norske sett med nye øyne* (2002). Denne boken handler om hvordan den intellektuelle eliten uttaler seg om landets nye innbyggere, og hvordan noen bestemte tankemønstre kan hindre innvandrere i å bli oppfattet som verdige norske innbyggere. Ifølge Gullestad kan begrepet kultur godt brukes på mange ulike måter (Gullestad, 2002). Kultur har dermed flere

betydninger og det kan variere hvorvidt det kobles til noe positivt eller noe negativt. Til tross for dette bruker gjerne «mannen og kvinnen i gaten» det som kalles essensielle begreper om kultur (Gullestad, 2002, s. 121). Gullestad selv kaller kultur som livsform og handlingsmønstre, som omfatter at det brukes for å betegne bestemte handlingsmåter innen en gruppe. Gullestad kaller kultur som livsform og handlingsmønstre, som omfatter at det brukes for å betegne bestemte handlingsmåter innen en gruppe. Ifølge Gullestad oppstår kultur altså ikke i isolasjon, men i samspill. En kulturell gruppe kan derfor ikke reduseres verken til kulturelle verdier eller hvordan de kommer til uttrykk i kulturelle former. Det sentrale er hvordan gruppens medlemmer selv identifiserer seg og hvordan ikke-medlemmer definerer dem (Eide og Simonsen, 2007, s.18).

En annen forskningspublikasjon som er relevant for min masteroppgave er *Mellom to kulturer* (Algasani, Fangen og Frønes, 2006). I denne boken forteller 12 innvandrere om sin oppvekst i hjemlandet og i Norge. Boken beskriver deres egne opplevelser, som illustrerer grunnleggende poenger om sosiale og kulturelle møter. Boken beskriver også hvordan sosiale kategorier skapes og oppleves. Av de nevnte elementene er dette sentralt i min avhandling rundt det å være den andre og hvilke identitetsstrategier ungdommer med flere kulturer benytter seg av for å representere seg selv, i stedet for å bli representert av de andre.

En annen studie som jeg vil benytte meg av er rapporten *Et iakttatt foreldreskap*. Den handler om å være foreldre og minoritet i Norge (Smette og Rosten, 2019). I denne rapporten brukes begrepene etniske og religiøse minoriteter som avgrensning fra andre minoritetskategorier. Den handler om erfaringer som foreldre fra ulike etniske og religiøse minoriteter har med å oppdra barn i Norge. I rapporten undersøkes de følgende problemstillinger: Hvilke idealer har foreldrene for sitt foreldreskap? Hvilke erfaringer har foreldrene med å stå for og videreføre verdier i potensiell konflikt med verdier i majoritetssamfunnet? Hvilke begrensninger og muligheter opplever foreldrene at barna deres får som medlem både av en minoritetsgruppe og av majoritetssamfunnet? Også det utforskes likheter og forskjeller i foreldrenes erfaringer med å oppdra barn i en minoritetskontekst.

En annen relevant artikkel er Mehmed S.Kaya, og artikkelen heter *Hvordan håndterer andre generasjonsinnvandrere sin identitet i Norge?* (S.Kaya, 2014). Artikkelen handler om identitetsutvikling og hvordan identitet kan håndteres hos voksne andregenerasjonsinnvandrere fra tradisjonalistiske. Det stiller spørsmål om hvordan identitet kan formes, endres og vedlikeholde. De skisserer hvordan en god del av andregenerasjonsinnvandrere ønsker å videreføre hjemlandets tradisjoner og for denne gruppen er foreldrenes identitet viktig for deres egen identitet. De forstår identitet som tilhørighet, som også innebærer en dyptgående lojalitet til foreldrenes hjemland. Den andre gruppen velger å utvikle egen versjon, det er sånn som å være en person med forskjellige bakgrunner. I lys av de to forrige forskningene vises det i min studie hvordan en med flere kulturer blir påvirket av forelderens opprinnelseskultur, men at det ikke nødvendigvis betyr at den person ikke hører til i det norske samfunnet.

En annen forskningspublikasjon som er relevant for min masteroppgave er *Identitet og tilhørighet: om ressurser og dilemmaer i en krysskulturell oppvekst*

(Salole, 2018). Boken handler om hvor hører man hjemme når man er oppvokst med flere kulturer, hvem er man da, og hva vil det si å være annerledes? Hva i en slik oppvekst gir motstand, og hva gir muligheter? Boken utforsker de grunnleggende sidene ved det å vokse opp med krysskulturelle erfaringer, blant annet eksistensielle utfordringer knyttet til en oppvekst med flere kulturer og den unike kompetansen som kulturelle minoritetsbarn utvikler (Salole, 2018). Boken utforsker hvordan kultur og flerkulturelle elementer er med på å forme oss, og dermed vår opplevelse av identitet. Samtidig fremhever hun betydningen av faktorer som migrasjonsstress, transnasjonalitet, sosial ekskludering og diskriminering for krysskulturelle barns utvikling og tilhørighet (Salole, 2018). Denne forskningen er essensiell i denne studien og trekker frem hvordan ungdommer med flyktningbakgrunn konstruerer sin identitet. Mitt bidrag er å vise frem hvorfor ungdommene kan ha flere identitet og hvordan identitet kan formes av det samfunnet hvor man vokser opp i. På tvers av det perspektivet forklares det at ungdommer med flerkulturell bakgrunn ikke blir forstått av de andre fordi de ikke har en klar identitet.

1.7 Oppgavens oppbygning

Oppgaven er delt inn i syv kapitler og det er medregnet dette innledningskapittelet. De påfølgende kapitlene vil bli kort presentert her.

Kapittel 2: Teoretiske innfallsvinkler, som viser de teoretiske perspektivene jeg har benyttet under analyseprosessen.

Kapittel 3: Metode handler om de metodologiske valgene jeg har tatt i løpet av masterprosjektet.

Kapittel 4: Identitet er det første analysekapittelet, og konsentrerer seg om de utviklende forståelser av ungdommer med flyktningbakgrunn og deres identitet.

Kapittel 5: Kulturforståelse drøfter ungdommenes forståelse av kultur, som særlig kom frem under samtalene rundt kulturmøter og flerkulturalitet.

Kapittel 6: Likestilling og fellesskapet, som omtaler tillit og tilhørighet som forutsetninger for et trygt fellesskap for alle som bor i Norge.

Kapittel 7: Avslutning oppsummerer de empiriske funnene fra analysekapitlene.

Kapittel 2: Teoretiske perspektiver og begreper

I denne oppgaven undersøker jeg hvordan voksne ungdommer med flykningsbakgrunn identifiserer og beskriver seg selv og hvordan de opplever sin egen hverdag og forståelse av seg selv i forlengelse av dette. Gjennom en narrativ analyse, hvor språket er essensielt og produsert av makt og posisjoner, presenterer jeg oppgavens teorigrunnlag og de innfallsvinklene jeg bruker i analyseprosessen. Derfor har jeg valgt å se til teorier om postkolonial teori og interseksjonell teori. I utgangspunktet har jeg valgt å ta i bruk postkolonial teori med fokus på orientalisme for å utvikle forståelsen av den norske konteksten og maktforholdet mellom de opprinnelige norske og de med flykning bakgrunn, eller "oss" og "dem".

I denne oppgaven bruker jeg disse teoriene som grunnleggende for min analyse. Dette kapitlet innledes med en presentasjon av postkolonialisme og interseksjonalitet, samt hvordan jeg forstår dette og hvordan det er sentralt for analyseprosessen. Posisjonering av en selv og andre er grunnmuren i analysen min, og derfor er det veldig viktig i dette arbeidet å svare på oppgavens problemstillingen. I tillegg bruker jeg også begrepet kultur i analysene, og viser aller først til hvordan jeg forstår dette begrepet.

2.1 Postkolonialistisk teori

Postkolonialistisk teori er et forskningsfelt. Claudi skriver at postkolonialisme streber for å utvikle teoretiske rammeverk som avdekker og analyserer maktforholdene mellom Vesten og ikke-vestlige samfunn (Claudi, 2013, s.190). Denne teorien er sentralt i dette arbeidet for å kunne oppfatte ungdommens posisjon og for å illustrere sin oppfatning av identitet og kultur.

På bakgrunn av denne definisjonen finnes det et stort skille mellom vestlige og ikke-vestlige mennesker. Det er viktig å trekke frem Edward Said sin teori om orientalisme. I begynnelsen var orientalisme en betegnelse på studiet av land i Orienten, men orientalisme her er en teori som kan brukes til drøfting også utenfor de geografisk avgrensninger, og Said undersøker det ujevne maktforholdet mellom Øst og Vest. Said bruker oksidanten som synonym for Vest og Orientalisme kom til uttrykk som stereotypier i fremstillingen av asiatiske kulturer i Vestens kunst og litteratur, og i den allmenne oppfatning av asiater som vesensforskjellige fra Vestens mennesker (Fosshagen, 2019).

Ifølge Said skaper Vesten forstillinger og illustrerer bilder av Østen, og derfor kan orientalisme bidra til å avsløre hvordan Vesten etablerer og sprer bilder av Østen, som står i motsetning til virkeligheten. Samtidig får ikke Østen muligheten til å tolke de oppståtte forstillingene.

«(...) Orienten var nærmest en europeisk oppfinnelse, og hadde helt siden antikken vært et sted for romantikk, eksotiske vesener, uforglemmelige minner og steder, bemerkelsesverdige opplevelser. Nå var den i ferd med å forsvinne på en måte hadde den allerede gjort det, dens tid var over. Det viktigste for en europeisk besøkende var en europeisk fremstilling av Orienten og dens skjebne i

vår tid, da begge hadde en privilegert betydning både for journalisten og hans franske lesere (...).» (Said, 2004, s.11).

Said vokste opp i to britiske kolonier Palestina og Egypt og studerte senere i USA. Said beskriver sin oppvekst og opplevelsen av marginalisering i USA. Det førte til personlig usikkerhet, og nettopp denne søken etter en identitet førte ham til feltet orientalisme og dermed til en forståelse av at kolonisering ikke bare omfatter en militær kolonialisering av land, men også en kulturell kolonialisering av sinnet (Thorbjørnsrud, 2004). Said legger også vekt på at betegnelser som «Orienten» og «Vesten», «De» og «Vi» er skapt av mennesker ved å bekrefte og indentifisere «den andre». Slike begreper kan lett brukes til organisert kollektiv opphisselse, og det er noe vi ser ved mobiliseringen av frykt og hat. Dette handler i stor grad om islam og arabere som «den andre» på den ene siden, og «oss» vestlige på den andre siden. Den viktigste oppgaven er å spørre hvordan man kan studere andre kulturer og folk fra et liberalt perspektiv, sier Said.

«Et aspekt ved den elektroniske, postmoderne verden, er at det har vært en forsterkning av stereotypene som former vår oppfatning av orienten. (...) Tre ting har bidratt til å gjøre selv den enkleste oppfatning av arabere og islam til et svært politisk nærmest hatsk spørsmål: for det ene, de populære antiarabere og antisamiske fordommer i Vesten. For det andre, kampen mellom araberne og israelsk sionisme. For den tredje, det er nesten totale fravær en kulturell posisjon det er mulig enten å identifisere seg med eller som muliggjør en sindig diskusjon av arabere og islam.» (Said, 2004, s. 37- 38).

Hos Levinas er «den Andre» betegnelsen på det mennesket som lider nød og i kraft av denne lidelsen og nøden vekker oss til ansvar. Ja, en filosof som Emmanuel Levinas vil si at fremmedheten er etikken. Den Andre kommer til syne som en fremmed. De Andre er fremmede (Løland, 2010).

Said sin teori om orientalisme bidrar i denne studien til å vise frem hvordan noen forstillinger av voksne ungdommer med flykning bakgrunn kunne blitt utviklet for å ikke bli etablert og oppstått som «de andre», må det definitivt utvikles en forståelse om denne betegnelsen og synliggjøre den andre (Hermansen, 2020). Denne teorien er fundamentalt i denne studien og i lys av orientalismen kan ungdommer representere seg selv i det norske konteksten istedenfor å bli representert av de andre.

2.2 De interseksjonelle perspektiver

Interseksjonalitet er et ord som er blitt et sentralt begrep i kjønnsforskning, politikk og feministisk aktivisme. I denne oppgaven tar jeg for meg begrepet interseksjonalitet og se nærmere på dette begrepet som er blitt et sentralt i de feministiske teorier, samt hva et interseksjonelt perspektiv innebærer. Jeg utforsker i utgangspunktet hvordan forskjellige interseksjoner og kategorier og sosiale posisjoner som rase, alder, kjønn, funksjonshemming, seksualitet orientering, etnisitet og klasse kan samvirke, og hvordan det produseres av maktrelasjoner. I prosjektgruppe for fagtermer i kjønnsforskning finns en god definisjon av interseksjonalitet som en «*analyse av gjensidig konstituering av og samvirke mellom sosiale kategorier, og av hvordan slikt samvirke gir utslag i*

komplekse former for maktulikhet og identitetsdannelse» (Språkrådet, 2017). Gressgård sier at begrepet interseksjonalitet bygger på det engelske ordet *intersection* som ble lansert av Kimberle Crenshaw. Selv om Crenshaw introduserte begrepet, har mange amerikanske forskere brukt begrepet i kjønnsforskning før Crenshaw. Det er enighet om at flere kategorier i sosiale posisjoner samvirker med hver andre i et samspill (Gressgård, 2013, s.64- 65).

Vi skal tilbake i tiden til svarte kvinners feminisme på 1900-tallet. Sojourner Truth spurte et spørsmål i en konferanse i Ohio i USA, «*Er jeg ikke kvinne på lik linje samme som en hvite kvinne?»* (Brah og Phoenix, 2004, s.76). Hennes berømte sitat er blitt en normativ barriere i feministisk diskurs. På 1970-tallet og 1980-tallet ble det er stor diskusjon hos svarte feminister. Den svarte kvinnebevegelsen oppfordret alle kvinne til å stå radikalt imot rasisme for å få sine rettigheter og frigjøring. De svarte feministiske bevegelsene utfordret både patriarkatet og hvite kvinner som ønsket å omfavne svarte kvinner for å gi avkall på deres hvithet. Feministene brukte interseksjonalitet for å illustrere hvordan å være situert som ei svart kvinne i et bestemt samfunn i ulike sosiale sammenhenger i skole, arbeid, lovverk (Ibid., 2004, s.76) er viktig. Dette begrepet interseksjonalitet ble lansert av professoren Kimberle Crenshaw på slutten av 1980-tallet. Da skrev Crenshaw om vold mot kvinner (Crenshaw, 1989, s.140) og diskriminering av svarte kvinner, og pekte på at hvite kvinner rammes av patriarkatet og svarte menn rammes av rasisme. Crenshaw brukte begrepet i hennes analyse for å forstå situasjonene som svarte kvinner havnet i, og hvordan svarte kvinner ble utsatt for diskriminering og marginalisering. Crenshaw beskriver hvordan svarte arbeiderkvinner i USA ble marginalisert og ekskludert både i lovverket og i kvinnebevegelser. Hun beskriver hvordan lovverket er blitt laga enten i forhold til kjønn eller i forhold til klasse, og lovverket kunne stå i moderat linje slik at svarte kvinner skal kunne få sine rettigheter på like linje som hvite kvinner og svarte menn (Ibid., s. 141-143). Crenshaw bruker et interseksjonelt perspektiv for å bidra til en forståelse av samvirkede diskriminering, og til å beskrive samtidig hvordan flere kategorier som kjønn, rase og klasse kan samvirke på tvers av maktrelasjoner i det amerikanske samfunnet (Ibid., s. 146). I dette komplekset og i det hegemoniske systemet i det amerikanske samfunnet kunne samfunnsforskning ikke ta for seg alle samfunnsproblem og studere dem sammensatt, akkurat samme som å finne vei frem i mange kryssende veier. Crenshaw bruker et interseksjonelt perspektiv som et analytisk verktøy når rase og kjønnsfaktorer blir undersøkt som sammensatt og på tvers av voldtekt for å vise hvordan å være situert som svart kvinne er, samt hvordan både hvite kvinner og svarte kvinner blir utsatt for de dominerende faktorer av rasisme og patriarkatet.

Hos Avatar Brah og Anne Phoenix (2004) er interseksjonelle perspektiv når sosial klasse krysser med kjønn som er samtidig subjektiv og strukturell, og sosial posisjonering eksisterer i hverdagspraksis. Hvis vi vurderer skjæringspunktene mellom rase og kjønn med sosial klasse blir imidlertid bildet enda mer komplekst. Egentlig samspiller klasse, kjønn og rase sammen, og de betyr noe fordi de strukturerer interaksjoner, muligheter, bevissthet og ideologi som karakteriserer det amerikanske livet. De har betydning for å forme den sosiale plasseringen av ulike grupper i det moderne samfunnet (Brah og Phoenix, 2004, s. 80).

På 2000-tallet ble begrepet interseksjonalitet brukt i mange ulike vitenskapelige studier, politikk, sosiologi, kjønn studier, etnisitetstudier og kulturstudier. Hvis vi spør forskere om en tydelig definisjon av interseksjonalitet, vil vi nok få mange forskjellige definisjoner. Det er derimot klart at det finnes enighet om at dette begrepet er et analytisk verktøy som brukes for å forstå og analysere kompleksitet i en bestemt situasjon. Collins og Bilge sier at interseksjonalitet kan brukes som analytisk verktøy for å løse samfunnets problemer, og at den kan anvendes på de fleste sosiale grupperinger. De amerikanske feministene som opprinnelig var fra Afrika mistet sine behov på grunn av at de er kvinner, medarbeidere og svarte. Slik ble det anerkjent at det ikke er rettferdig i samfunnet. Det ble derfor nødvendig å bruke denne teorien for å stå imot den komplekse marginaliseringen. Interseksjonalitet er en måte å forstå og analysere kompleksiteten i verden, mellom mennesker og i menneskelige opplevelser (Collins og Bilge, 2016, s. 12-14).

2.3 Interseksjonalitet i norsk kontekst

I Norden er den poststrukturalistiske tilnærming til interseksjonalitet utbredt. Begrepet er i bruk innenfor de sosiale institusjoners arbeid, familie og media, og det er en utvidelse av begreper som etnisitet, alder og nasjonalitet. Sosiale problemstillinger er blitt understudert i forskning om vold, minoriteter og folkegrupper, og fattigdom. Identitetstudier er studier av hvordan identitet formes av kategorier, og interseksjonalitet er blitt en teori om identitet (Orupabo, 2014, s. 330-337). I den norske forskning interseksjonalitet er det et fruktbart begrep, som i de siste fem årene ble brukt i stort omfang. Det finnes flere gode studier som viser hvordan et interseksjonalitet perspektiv lar seg forene med empirisk samfunnsforskning.

Eggebø, Stubberud og Karlstrøm (2018) viser i deres datamateriale at skeive med innvandrerbakgrunn i Norge risikerer å bli utsatt for tre former for diskriminering og marginalisering, der noen deltakere opplever diskriminering og avmakt på grunn av innvandrerbakgrunn, etnisitet, hudfarge, religion, landbakgrunn, og oppholdsstats. De risikerer å bli rammet av marginalisering og diskriminering fordi de bryter med normer for kjønn og seksuell orientering. Noen deltakere i studien viser at innvandrerbakgrunn samvirker med kjønn og seksuell orientering, og skaper problemer og utfordringer som er særskilte for akkurat denne gruppen (Eggebø, et al., 2018 s. 137-138). Ifølge Eggebø (2018) viser begrepet interseksjonalitet: *«hvordan ulike former for makt og marginalisering samvirker i folks levde liv. I kjølvannet av dette begrepet har det gradvis vokst fram en forståelse innenfor diskrimineringsteori, juss og politikk om at de ulike diskrimineringsgrunnlagene samvirker og må sees i sammenheng»* (Eggebø, et al., 2018, s. 20).

Crenshaw lanserte begrepet interseksjonalitet som et analytisk verktøy som viser hvordan kjønn, rase og klasse samspiller sammen i et samspill, og hvordan disse kategorier produserer maktrelasjoner. Interseksjonalitet utforsker hvordan flere tematikker krysser med hverandre i en sammenheng i et samfunn. Det er mange kjønnsforskere som bruker interseksjonalitet for å illustrere komplekse situasjoner som krysser med hverandre. Interseksjonalitet bidrar til en

forståelse av samvirkende diskriminering og er et viktig teoretisk begrep som kan brukes i studier av politikk, mangfold, kjønn og sosial forskning.

I denne masteroppgaven bruker jeg interseksjonalitet som tilnærming for oppgavens problemstilling: *Hvorvidt og eventuelt hvordan opplever ungdom med flyktningbakgrunn seg som del av det norske samfunnet?* og brukes for å undersøke sammenheng mellom opprinnelseskulturen og den norske kulturen. Interseksjonalitet som metode kan bidra til å undersøke kryssende kategorier, og hvordan de kryssende kategoriene samspiller for å danne en spesiell identitet.

2.4 Kulturforståelser

Kultur refererer til alt det mennesker lærer i kraft av å leve og da blir alle menneskelig erfaringer en del av en kultur, hvor mange eller få deler den. Hvis vi sier at kultur overføres fra en generasjon til neste, vil det gjøre knefall for foreldre på bekostning av barn og voksen. Kultur er også blitt et begrep for det eksotiske og rare (Wikan,1995, s,9-19).

Kultur som et begrep kan være farlig: kultur er ingenting, kultur er kun et begrep eller et ord, fordi kultur kan ikke møtes. Folk derimot kan møtes, og det er veldig viktig å forstå at barn blir folk, men ikke produkter av kulturen som straks gjøres klart. Kultur og makt går hand i hand. Folk handler, tror og velger, men kultur gjør ingenting fordi kultur har ingen materiell eksistens (Ibid., s.22) Når barn med forskjellige bakgrunner oppfører seg som folk blir de ikke fastlåst i posisjoner og forhandler seg til de andre folk.

Kultur kan godt brukes på mange ulike måter (Gullestad, 2002). Kultur har dermed flere betydninger og det kan variere hvorvidt det kobles mot noe positivt eller negativt. Til tross for dette brukes «mannen og kvinnen i gaten» om det som kalles essensielle begreper om kultur (Gullestad, 2002, s. 121). Gullestad kaller kultur livsform og handlingsmønstre, som omfatter at det brukes for å betegne bestemte handlingsmåter innenfor en gruppe.

Kultur oppstår altså ikke i isolasjon, men i samspill. En kulturell gruppe kan derfor ikke reduseres verken til kulturelle verdier eller hvordan de kommer til uttrykk i kulturelle former. Det sentrale er hvordan gruppens medlemmer selv identifiserer seg og hvordan ikke-medlemmer definerer dem (Eide og Simonsen, 2007, s.18).

Kultur er blitt en universell vitenskapelig platthet og en sentral ideologisk kategori i den politiske kampen (Schierup og Ålund, 1991, s.13).

På den politiske arenaen var kultur et resultat av samfunnsforskningens kulturforståelse, og ble tatt i bruk av folk flest for å gi mening til nye erfaringer i flerkulturelle samfunn, hvor forskere utøver virksomhet sine og henviser dette til å forsvare sine tolkninger og posisjoner blant folk som har egen erfaring (Fuglerud og Hylland Eriksen, 2007)

Derfor er kultur i dag ikke bare et analytisk begrep, men et begrep som alle folk har interesser i. Wikan sier at kulturen er løs i gatene (Wikan, 2002). I stedet for å bruke kultur som redskap for forståelse, bør bruken av begrepet gjøres til

selve gjenstanden for forskning (Mitchell, 1995, s.113). Derimot har forskere vært mer opptatt av å se på kulturelle konstruksjoner som uttrykk for sosiale, økonomiske eller kjønnsbestemte posisjoner, og i dag har kultur langt på vei erstattet forestillinger om biologiske forskjeller mellom raser (Fuglerud og Hylland Eriksen, 2007, s.11).

Selv om forskere er uenige om hva som er den egentlige kjernen i denne formen for sosial organisering, er det ingen uenighet om at et karakteristisk trekk er en svært hierarkisk samfunnsstruktur basert på medfødt tilhørighet til et bestemt yrke eller næring med strenge regler for sosial omgang mellom mennesker med slike ulike gruppetilhørigheter. Slike regler regulerte hvem som kunne spise eller drikke sammen, og hvem kunne sitte side om side som likeverdige (Engebrigtsen og Fuglerud, 2009 s.43).

I analysearbeidet benytter jeg meg av kultur som et begrep for å vise hvordan informantene forstår og forholder seg til kulturbegrepet, og hvilke tanker de gjør seg om sin egen kultur. Som en del av dette er jeg interessert i å finne ut hvorvidt og eventuelt hvordan ungdommene snakker om en mulig norsk kultur og hvorvidt og eventuelt hvordan de snakker om andre kulturelle tilhørigheter og forholdet mellom dem.

2.5 Begrepet identitet

I følge Prieur konstruerer mennesker sine identiteter i interaksjon med andre. Det er umulig å ikke forholde seg til andres lesning eller fortolkning av en selv. Identitet som sosial konstruksjon er et konstruktivistisk perspektiv på identitet og det innebærer å se etnisk identitet som noe som ikke er fast (Prieur, 2004, s.132). Denne forståelsen viser tydelig at sosial konstruksjon kan ses i forbindelse med formulering av identitet. Etnisk bakgrunn er viktig i den forstand at den for så godt som alle medfører en opplevelse av å være annerledes enn majoritetsbefolkning (Prieur, 2004, s. 135).

Den franske filosofen Paul Ricoeur (1998) ser på identitet som noe narrativt. Dette kan være å være lik noen eller noe, og det handler om relasjoner mellom mennesker og hvordan vi forholder oss til hverandre. Forståelsen av likhet kan endres over tiden fra generasjon til generasjon. Det er også viktig for hvordan vi identifiserer oss med «den andre», mennesker og med et sett normer, idealer og verdier i det geografisk stedet vi bor (Ricoeur, 1992, s.117-121).

Sosiologene Peter Berger og Thomas Luckmann ser på identitet som er et fenomen som har sitt utspring i dialektikken mellom individ og samfunn, og identitet er både konstruert og påvirket av samfunnet. Dette er identitet på det samfunnet et individ lever i, og derfor er det ikke å opptå isolert fra det samfunnet (Berger og Luckmann, 2000, 174-178).

Fra et samfunnsvitenskapelig synspunkt er identiteter på en eller annen måte alltid sosiale. Dette betyr at etniske minoritetsidentiteter er alltid plassert innenfor spesifikke sosiale kontekster og betinget av dem. Et teoretisk konsept som tilbys for å forklare slike prosesser, er «den andre», opprinnelig formulert innenfor postkolonial teori. Men kan dette konseptet hjelpe oss å forstå identitetsprosessenes dannelse i hverdagen? (Jensen, 2011, s.63)

I denne oppgaven benytter jeg meg av Berger og Luckmanns perspektiv på identitet som noe som er sosial konstruert og at identitet ikke kan oppstå isolert fra det samfunnet en person befinner seg i. I analysearbeidet utforsker jeg ulike forestillinger som kan konstruere sosiale identiteter. Jeg utforsker hvordan de unge voksne med flyktningbakgrunn kan representere seg selv som norsk. Jeg belyser også hvordan ulike sosiale kategorier kan utforme en identitet.

Kapittel 3: Metode

3.1 Metodeopplegg

I dette kapitlet skal jeg reflektere over den kvalitative metoden for arbeidet mitt, også skal jeg gjøre rede for de aktuelle materialet. I utgangspunktet er målet å utdype den eksisterende forskningen som er knyttet til dagliglivet hos ungdommer med innvandrerbakgrunn. Ved å bruke den kvalitative metoden har det vært mulig å samle inn det grunnleggende forskningsmaterialet som analyseres senere. Kvalitative studier er egnet til å belyse problemer i samfunnet ved å utvikle en forståelse av sosiale fenomener. Det er grunn for å problematisere spørsmålet om hvordan forskning kan bidra i forhold til problemer i samfunnet. Poenget med kvalitativ forskning er å stille spørsmål ved oppfatninger av sosiale problemer. Dette innebærer at vi har en kritisk og reflektert holdning til de spørsmålene vi stiller i arbeidet. Resultatene av forskningen fører til å komme frem til en forståelse av de problemene vi studerer (Thagaard, 20018, s.49).

3.2 Kvalitativ metode, og det kvalitative intervjuet

Kvalitative forskningsmetoder er en generell metode for datainnsamling. Den kvalitative metoden gir en innføring i relevante metoder for å studere sosiale fenomen og prosesser. En metode kan være en verktøykasse eller opplegg for datainnsamling. En metode er en fremgangsmåte når man skal forske eller gjennomføre et mastergradsprosjekt og refleksjoner omkring dette. Thagaard mener at metode er et veivalg som fører til målet og hvordan forskerens tilstedeværelse har betydning for utviklingen av data (Thagaard, 2018, s. 3). Kvalitativ forskning utforsker og undersøker forståelsene av sosiale fenomener, enten ved nær kontakt med deltakerne i arbeidsfeltet ved intervju, eller ved analyse av tekster og visuelle uttrykksformer. Denne tilnærmingen kan brukes til å analysere et problem i dybden og å utvikle en hypotese eller teorier. Kvalitative metoder kan føres tilbake til Chicago-skolen som hadde en sentral plass i amerikansk sosiologi. Det innebæres å fremheve prosesser og mening som ikke kan måles kvantitativt (Ibid., s. 15-17). Analyser av verbale og visuelle uttrykksformer har blitt mer utbredt innenfor kvalitative forskninger. Det er en empirisk, emosjonell forskning hvor forskeren sympatiserer med individene som er med på eksperimentet. Kvalitative tilnærminger kan derfor knyttes til fortolkende teorier som fenomenologi, hermeneutikk, symbolsk interakjonisme, og skal også legger vekt på hvordan vi tolker data (Ibid., s. 19) Denne typen forskning utforsker å forstå årsakene, driverne og meningene som har dannet en enorm mengde data som kan studeres i kvantitativ forskning. Utvikling av kvalitativ analyse gir muligheter for å studere sosiale handlinger innenfor mangfoldige sosiale settinger (Ibid., s.17). Den er basert på innsamling av inngående informasjon om begrensede saker, og gjennomføring av lange intervjuer med et begrenset utvalg av informanter i samfunnet, og er bygd på prosess og mening og analyse av tekst. Det er derfor veldig viktig at forskeren skal være nær informantene sine (Ibid.). Det har konsekvenser for både forskingsprosessen og for hvordan vi vurderer resultatene av forskningen.

Kvalitative metoder er basert på et subjektforhold mellom forskeren og informantene, så det er viktig å reflektere over deltakernes atferd og hvordan de snakker om sin livssituasjon, som kan være preget av forskerens nærvær (Ibid., s. 16). Personene som samtykker til å delta i et prosjekt vet ikke hvordan forskeren vil analysere og tolke dataene. Fleksibilitet i kvalitative studier innebærer at vi kan endre opplegget for prosjektet underveis. En konsekvens av det er at vi observerer personer som er tilstede i felten uten at de klarer over at de blir observert (Ibid., s. 23). Kvalitative metoder er rettet mot at vi utvikler en forståelse av de fenomenene vi studerer. Derfor kan kvalitative tilnærming knyttes til fortolkende teorier. Når legger vi vekt på de dypere tolkninger, problematiserer vi hvordan vi kan vurdere kvaliteten av forskningen (Ibid., s. 19).

I arbeidet mitt har jeg intervjuet 8 personer. Informantene er ungdommer med flyktningbakgrunn, og de er mellom 18-20 år gamle. Informantene bor sammen med foreldrene sine, og de er bosatt i større byer i Norge utenom Oslo. Hovedårsaken til å velge denne aldersgruppen for min forskning er at denne aldersgruppen er den viktigste kategorien av migranter. Det var ønskelig å intervju ungdommer som er under 18 år, og i forbindelse med NSD krever det å få godkjenning fra foreldrene for forskning. Målet er å ikke blande inn foreldrene slik at ungdommene kan snakke fritt. I denne alderen står ungdommene fast når de skal begynne å bygge seg selv, særlig når de krasjer med en ny kultur og ny tradisjon (Jensen, 2011). Det er lettere for denne aldersgruppen å lære seg hvordan å tilpasse seg i et nytt samfunn hvis aldersgruppen får mest fokus og veiledning. En annen hovedårsak for at jeg valgte ungdommer som bor med foreldrene deres er fordi de fleste ungdommene med flytningbakgrunn i Norge bor sammen med foreldrene deres, og flere av dem blir påvirket av foreldrene (S.Kaya, 2014). Derfor ville jeg gjennom dette arbeidet se på og utforske disse påvirkningene. Jeg valgte informantene som har bosatt seg i andre byer enn Oslo, ettersom de fleste undersøkelser og forskning som studerer innvandrere tar for seg innvandrere som bor i Oslo. I arbeidet mitt bruker jeg intervju som metode for datainnsamling. Intervju er den mest anvendte metoden innenfor kvalitativ forskning. Formålet med et intervju er at vi får fyldige og omfattende kunnskap om hvordan andre mennesker opplever sin livssituasjon, og hvilke synspunkter og perspektiver de har på temaene intervjuet handler om (Thagaard, 2018, s.89). Intervju er en veldig god metode for kvalitativ forskning, og i min masteroppgave gjør jeg individuelle intervjuer ettersom jeg som forsker søker etter informasjon som kun kan formidles gjennom det talte ord og fortellinger.

Intervju er den mest brukte metoden innenfor kvalitative tilnærminger, og de fleste kvalitative studier er basert på intervju som kan gi innsikt i personers opplevelser, synspunkt, meninger og selvforståelse (Ibid.s.12). Intervju som kvalitativ metode er basert på nær kontakt mellom forskeren og informantene i undersøkelse, og det er viktig at forskeren forbereder en intervjuguide for å få innsikt i de temaene som er av interesse. Det har konsekvenser for både forskingsprosessen og for hvordan vi vurderer resultatene av forskningen. Informantene som samtykker til å delta i et prosjekt vet heller ikke hvordan forskeren vil analysere og tolke dataene (Ibid.s.23-24).

3.2.1 Rekruttering av informanter og Innsamling av materiale

Etter at jeg har valgt intervju som forskningsmetode, er neste skritt på veien å rekruttere informanter til masterprosjektet. Det å rekruttere deltakere til et forskningsprosjekt er utfordrende, og det krever at deltakerne får informasjon om prosjektet. Det kan være vanskelig å finne personer som er villige til å være med i undersøkelsen. En vanlig metode for å velge ut deltakerne som er tilgjengelige for forskeren betegnes som snøballmetoden. Det er basert på at vi kontakter personer som har de kvalifikasjonene vi leter etter, og etterpå ber disse personene om å nevne noen andre som har tilsvarende egenskaper (Thagaard, 2018, s.56). Jeg kontaktet mine venner og mine slektninger både på telefon og sosial media, og jeg forklarte godt om prosjektet mitt. Egentlig var det ikke lett å overbevise noen om at det vil gå bra og det ikke er noe skummelt å delta i prosjektet. Den første personen som jeg kontaktet, ga meg navn på personer som er innenfor samme nettverket og relevante for prosjektet.

Jeg fikk et tilbud fra en videregående skole om å kunne intervju noen studenter med flyktningbakgrunn. To deltakere takket da ja til å bli med i prosjektet, og de fikk god informasjon og oversikt over prosjektet mitt. Jeg fikk lov til å intervju deltakerne på skolen og fikk et ledig rom. Intervjuene var separate og ikke på samme dag. De første resultatene var skuffende, og jeg fikk ikke de opplysninger som jeg var ute etter. Deltakerne virket veldig passive og skeptiske. Deltakerne svarte kort på spørsmål, slik som ja og nei. Stemning under intervjuet var ikke komfortabel, og derfor har jeg blitt forvirret selv om jeg hadde forberedt meg godt til intervjuene. Etter min mening har kjønn ikke noe å si her, fordi det handler om erfaring innenfor forskning. Derimot var det første gang jeg intervjuet og forsket, og har ingen erfaring fra før av. Ellers kunne jeg lett løse problemet som oppsto under intervjuet. Det handler om tillit og innlevelse, særlig når det gjelder sensitive fortellinger og opplevelser. De to første intervjuene var med to jenter og selv om jeg har forberedt meg godt og hadde tatt en småprat før intervju, gikk det ikke etter plan og fikk ikke de resultatene som jeg forventer, og fikk mye mindre informasjon enn jeg hadde ønsket meg. På andre intervjuet ble det verre enn det siste, selv om forberedte meg godt og gikk gjennom feilene som hadde skjedd i det siste intervjuet. Informanten så veldig skeptisk ut og gruet seg til å være med på prosjektet. Plutselig under intervju hadde informanten trukket seg.

Det var derfor nødvendig å kontakte veilederen min og spørre om hjelp. Enkelte studenter trenger mye veiledning for å komme i gang med prosessen, men skriver ganske lett og selvstendig etterpå. Andre studenter trenger en veileder som gir innspill for å gjøre arbeidet bedre (Fekjær, 2013, s. 36). Etter veiledning måtte jeg trekke meg tilbake og tenke på hva jeg kan gjøre bedre for å gå videre med prosjektet. Jeg har gått gjennom lista på nytt og valgte en informant som ser tøff ut. Denne gangen skjedde ikke intervjuet på skolen, men heller hjemme hos meg, som et forsøk for å bygge forhold mellom informanten og meg som forsker. Jeg og informanten ble kjent med hverandre og det skapte en trygg atmosfære. Endelig det gikk bra med intervjuet og jeg fikk bra materiale. Denne gangen følte jeg at jeg hadde gjort en god jobb og fikk tilbake motivasjonen.

3.2.2 Utvalget og presentasjon av informantene

Analysene mine baserer seg på uttalelser og intervjuer med seks informanter. Utvalget bestod av tre jenter og tre gutter bortsett fra de to første intervjuene som ikke lyktes. Informantene var mellom 18 til 20 år. Informantene har til felles at de kom til Norge som asylsøkere i perioden 2008 til 2013. De kommer opprinnelig fra land i Midtøsten. Alle informantene går på videregående skole og noen av dem jobber ved siden av studiene. Informantene mine er helt vanlige folk og de virket snille og utadvendte. Alle informantene mine bor på samme sted. Informantene er gitt fiktive navn for å kunne bidra til å gi deltakeren en stemme og samtidig beskytte personens anonymitet.

Den ene gutten er Ola. Han kom til Norge for ca. 9 år siden. Ola bor sammen med foreldrene sine og han forteller at han liker seg i Norge, og han sier at det er meningsfullt å være norsk med flytningbakgrunn. På en annen side sier Ola at det gir ubegrensede muligheter ved å høre til flere ulike kulturer. Ola føler seg norsk på like linje som de andre norske ungdommer. Ola er en sosial gutt og har masse norske venner.

Den andre gutten er Sam. Etter å ha innvandret fra sitt hjemland, ønsket Sam å leve normalt som de andre ungdommene i det samfunnet hvor han bor. Sam forlot sitt hjemland med familien sin for 8- 10 år siden og de var på flukt etter et nytt liv og nye muligheter. Han mener at det er ikke å overdrive å si at han er norsk. Han definerer seg selv som norsk fordi han vokser opp her i Norge, har norske venner, snakker norsk, går på norsk skole, og han bruker mer tid på skolen med sine norske venner mer enn han bruke tid med familien sin.

Den tredje gutten er Bjørn. Bjørn bor i Norge sammen med foreldrene, og har bodd her i over 10 år. Han går på videregående skole. Han sier at han trives godt i Norge. Bjørn forteller at man kan ha flere kulturer samtidig, selv om han fikk kultursjokk i begynnelsen da han kom til Norge. Bjørn sier at det finnes noen forskjeller mellom den norske kulturen og opprinnelseskulturen, men det ikke nødvendigvis betyr at han må adskille seg fra andre norske ungdommer. Både Bjørn og foreldrene hans er stolte over sin bakgrunn, som er viktig for familien.

Den fjerde personen er Sara. Sara bor sammen med foreldrene sine i Norge, og har bodd her i 8 år. Hun går på videregående skole. Sara sier at hun får frihet og støtte fra sine foreldrene, og beskriver seg tidlig som norsk ungdom med flyktningbakgrunn. Sara føler ingen konflikt mellom de opprinnelige tradisjonene som er arvet fra foreldrene hennes og de norske tradisjonene. I tillegg mener hun at hun og hennes familie ikke kommer fra en lukket verden, men at de er åpne for det norske samfunnet. Hun var derfor spent, og tok imot den norske livsstilen.

Den femte personen er Dina. Dina kom til Norge med foreldrene sine for mer enn 7 år sida. Dina går på videregående skole og hun sier at hun er like norsk som de andre norske jentene. Hun forteller at hun har noen evne som har vært en nøkkel for en god tilpasning i det norsk samfunnet. Dina sier at hun satset på språket først og fremst, og at hun hadde ambisjon om å lære norsk så fort som mulig for å bygge relasjoner og vennskap med de andre jentene i klasset.

Den sjette personen er Laila. Laila bor sammen med foreldrene sine i Norge, og har bodd her i 8 år. Hun går på videregående skole. Hun forteller at hun er takknemlig for at hun bor i Norge nå og at hun har blitt mer selvstendig selv om hun bor sammen med foreldrene. Laila sier at foreldrene hennes er stolte over henne og at de stoler på henne, fordi ytringsfrihet har vært en essensiell tendens i hennes oppdragelse.

3.3 Relasjon mellom forsker og informant

For min del har å være forsker for første gang ikke vært en lett prosess. Jeg var spent på å være ny forsker, og på å få mer erfaring innenfor forskningsfeltet. Jeg er en 36 år gammel mann med gode erfaringer og personlige egenskaper gjennom lang fartstid i arbeidslivet, og det kan være en fordel i intervjusituasjonen. Under intervjuene ble jeg likevel utsatt for stress, særlig når informantene sluttet å svare, eller kun svarte ja eller nei. Slike utfordringer var også forventet, og jeg lagde derfor hjelpespørsmål, selv om det ikke alltid hjalp under selve intervjusituasjonen. Det har vært av stor betydning å etablere en god og tillitsfull atmosfære i intervjusituasjonen. Den ene ytterligheten preges av lite struktur, og kan betraktes som en samtale mellom forsker og intervjuperson som hovedtemaene i prosjektet. En uformell tilnærming tilsier at intervjupersonen kan bringe opp temaer i løpet av intervjuet, og at forskeren kan tilpasse spørsmålene til de temaene personen bringer opp (Thagaard, 2018, s.90). I de etterfølgende intervjuene, inviterte jeg informantene til middag hos meg i huset mitt og det ble avtalt om å ta intervjuet etter på. Stresset ble dermed mindre når stemningen var god. Jeg og informanten ble kjent med hverandre og det skapte en trygg atmosfære.

3.4 Intervjuguiden

Jeg planla nøye når det gjaldt å utforme intervjuguiden, slik at jeg stiller spørsmål om de sentrale temaene i oppgaven, og at jeg kan være fleksibel overfor intervjupersonenes utsagn (Thagaard, 2018, s.95). I utgangspunktet sørger jeg for at analyse gjennom intervjuguiden kan svare på forskningsspørsmålene og kan gi god innsikt om temaet i dette arbeidet som handler om hvordan ungdommer med innvandrerbakgrunn identifiserer seg i det norske samfunnet. For å sikre at intervjuet skal få en god kvalitet, er det viktig at det stilles spørsmål som oppmuntrer intervjupersonen til å gi konkrete beskrivelser om de temaene intervjuet handler om (Thagaard, 2018, s.95). Derfor har jeg laga en strukturert intervjuguide med bestemte spørsmål, som også har vært fleksible, så det har vært mulig å stille spørsmålene i en annen rekkefølge når informantene har snakket om tema som skulle snakkes om senere. Derfor har det vært aktuelt å stille oppfølgingsspørsmål ved siden av. Både intervjuguiden og oppfølgingsspørsmål har hjulpet meg med å huske å spørre om alle spørsmålene på lista.

Lista består av enkelte og lette spørsmål slik at informanten kan lett oppfatte det som det blir spurt om. Spørsmålene begynner med oppvarmingsspørsmål som handler om hvor lenge informanten har vært i Norge, oppvekst og familiesituasjon, studie, jobb, aktiviteter etter skole og venner. Andre del av

spørsmålene er hovedspørsmålene i intervjuguiden, og det innebærer at de er rettet mot at informantene presenterer og synspunkter på de sentrale temaer i prosjektet (Thagaard, 2018, s.95). I utgangspunktet var jeg ut etter å få fortellinger om erfaringer og opplevelser rundt å vokse opp i et nytt samfunn. Derfor hadde jeg formulert gode og enkelte hovedspørsmål som var knyttet opp til beskrivelser av hendelser, som for eksempel «Hvordan er det å vokse opp mellom to kulturer?», «Hvordan opplever du å være en del av det norske samfunnet?», og «Hvordan føler og beskrive du din tilhørighet?»

Oppfølgingsspørsmål har vært veldig nyttige og har ført til konkrete beskrivelser av hendelser. En type oppfølgingsspørsmål er spørsmål som «Kan du si mer om ...» eller «Hva du mener om ...». Historier fra informantens liv kan fortelle mye både om personen selv og om de situasjonen han eller hun har deltatt i (Thagaard, 2018, s.98). Intervjuguiden har inkludert tid til små pauser i intervjuet. Pausene har gitt anledning til å reflektere over samtalen. Informanten får også anledning til å tenke om hen ønsker å utdype og fortelle mer om temaet. Jeg har varslet informanten når jeg ville gå videre til et nytt tema ved å si «Nå vi vil gå over til ...». På denne måten blir informanten klar til å gå videre (Thagaard, 2018, s.96).

3.5 Ethiske dilemmaer

Dataene i denne masteroppgaven er hovedsakelig basert seg på kvalitativ metode og bygget av kvalitative intervjuer. I følge den nasjonale forskningsetiske komiteer for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH), består forskningsetikk av et sett grunnleggende normer som er utviklet over tid og forankret i det internasjonale forskerfellesskapet. Den grunnleggende verdien i denne sammenhengen er menneskeverdet, som blir ivaretatt gjennom tre prinsipper: respekt for likeverd, frihet og selvbestemmelse, beskyttelse mot risiko for skade og urimelig belastning (NESH, 2021, s.6). Dette innebærer i utgangspunktet at de deltakerne som skulle intervjuet, har gitt sitt informerte samtykke til å delta i forskningsprosjektet. Derfor var det veldig viktig å gi informasjon om hva prosjektet handler om før jeg innhentet samtykke (Thagaard, 2018, s.113). Som en forsker har jeg ansvar for prosjektet mitt, og ville gi informantene tilpasset og tilstrekkelig informasjon om forskningen. Informasjon har blitt formidlet med enkelt språk slik at alle informantene kunne forstå innholdet. Det forskningsetiske samtykket skulle være frivillig, informert og utvetydig, og det burde være dokumenterbart. At samtykket er frivillig, betyr at det er gitt uten ytre press eller begrensning av valgfrihet. Invitasjon til å delta i forskning burde gis i en nøytral form. Det betyr også at forsker har gitt tilstrekkelig og forståelig informasjon om hva det innebærer å delta i forskningen (NESH, 2021, s.17).

Det har vært nødvendig å beskytte forskningsdeltakernes identitet siden informantene ble lovet anonymitet. Prinsippet om konfidensialitet innebærer at informantene har rett til sitt privatliv. Det har blitt gjort gjennom å tilsløre deres identitet, som informasjon om yrke og bosted. Jeg har unngått å presisere alder alder, men det ble sagt at informantene er mellom 18 og 20 år. Jeg har også begrenset biografisk informasjon, gjennom for eksempel å si at informantene opprinnelig er fra Midtøsten. For å sikre beskyttelse av informantens

anonymitet, har jeg anvendt fiktive navn i teksten. Jeg har unngått konsekvenser ved å ikke inkludere opplysninger om deres familiemedlemmer, for eksempel antall søsken, siden det ikke har vært viktig for tekstens budskap. Jeg har også tatt stilling til hvordan jeg skulle referere dem i teksten når jeg benytter meg av sitater. Jeg inkluderte ikke deres dialekt, men brukte heller bokmål som standard språk. På denne måten har jeg sikret dataens pålitelighet og har ikke endret innholdet (Thagaard, 2018, s.205-206).

Hva som oppfattes som sensitive opplysninger, kan variere mellom personer, grupper, kulturer og historiske perioder. Det kan være vanskelig å skille mellom hva som er privat og hva som er offentlig. Forskere må ta hensyn til at forståelsen av hva som er sensitivt, privat og/eller offentlig kan variere (NESH, 2021, s.23).

Når det gjelder lagring og deling av forskningsmateriale, har det vært veldig viktig å lagre personopplysninger som vil kunne identifisere enkeltpersoner på en forsvarlig måte gjennom NICE. Når prosjektet avsluttes vil all forskningsmateriale slettes, og forskningsinstitusjonene har ansvar for å legge til rette for forsvarlig lagring. De må ha rutiner for å sikre kvalitet, etterprøvbarehet, gjenbruk, deling og sletting/destruksjon (NESH, 2021, s.23).

Jeg som forsker har tatt ansvar for tolkning og for å unngå konsekvensene som fører til at informantene opplever at forskerens tolkning er spesielt provoserende. Jeg sørget for at informantene ikke opplever forskerens forståelse som et problem og at de vil kunne oppleve at tolkingen som er gjort av deres bidrag samsvarer med deres egen forståelse av situasjonen. Et samarbeid med informantene om tolkning har vært først og fremst relevant siden prosjektet som rettet oppmerksomheten mot informantens forståelse av sin situasjon (Thagaard, 2018, s. 197). Forskere skal respektere forskningsdeltakernes selvforståelse og unngå fremstillinger som svekker deres legitime rettigheter eller virker stigmatiserende. Samtidig kan menneskers motiver ofte utledes av deres sosiale roller. Kritisk forskning som tillegger mennesker lite aktverdige motiver, eller andre motiver enn det de selv sier at de har, stiller særlige krav til dokumentasjon og begrunnelse (NESH, 2021, s.24).

3.6.1 Analysearbeid

Det var planlagt å bli ferdig med transkriberinga på kort tid. Etter planen skulle jeg transkribere rett etter intervjuet er utført, men det fikk jeg ikke til. Det så ut til at prosessen med å overføre lydopptak til skriftlig språk er et tidkrevende, vanskelig og spennende arbeid i et masterprosjekt. Analysearbeidet begynner allerede her ettersom man blir kjent med materialet når man transkriberer. Transkribering er arbeid hvor man får anlegg for å utvikle en nøytral fortolkning av forskningsdata. Siste del av arbeidet er veldig viktig og avgjørende, og siste del av prosjektet handler om hvordan forskeren utfører fortellingsanalyse. Thagaard (2018:130) mener at fortellinger preges av at personer beskriver hendelser i en rekkefølge som gir mening til fortellinger. Forskeren tolker hvordan personen forstår sammenhenger mellom hendelser han eller hun

beskriver. På denne måten kan forskeren sørger for at arbeidet kommer til å være objektivt, og på denne måten står forskeren i moderat linje.

Det er mange ulike analyse metode som kunne vært brukt i min oppgave, men jeg ville bruke den mest anvendte analysemetoden som kan godt tolke og beskrive og videreutvikle disse fortellingene. Narrativ analyse er en av flere analysegrep som kan berge forståelsen for hendelsene som bringes opp i et eller flere funn innenfor det temaet jeg studerer. Narrativ analyse er et stort forskningsfelt og tar mange former. Analyse for fortellinger og narrativ analyse har i de siste ti årene blitt populære og vanlig innenfor kultur og samfunnsfag (Johannessen, 2018, s.120-121). Disse fortellingene er en tolkning av hva som har skjedd, og for utføre en narrativ analyse er det veldig viktig å forstå de store konsekvensene av hvem som er hovedpersonen, når fortellinger begynner og slutter, og hvilket budskap en fortelling uttrykker direkte eller indirekte.

3.6.2 Analysegrep

Intervjuer gir ulike perspektiver og beskrivelser for hendelser som utformer fortellinger. Etter at jeg ble ferdig med å samle inn fortellinger, trenger jeg å analysere disse fortellingene. Da trenger jeg å bruke noen analysegrep. Jeg vurderte lenge hvilket analysegrep passer best for å analysere mitt materiale. Til å belyse datamaterialet har jeg gjort en form for narrativ analyse. Det er mange ulike analysemetoder som kan være i bruk for å analysere materialet, men jeg lurte på hva som er den mest anvendte analysemetoden som kan godt tolke og beskrive og videreutvikle disse fortellingene. I min masteroppgave bruker jeg både tematisk analyse og narrativ analyse for å best mulig kunne besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene. Tematisk narrativ analyse er det mest vanlige, den enkleste å gjennomføre og har generelt bred appell.

3.6.3 Tematisk analyse

Forskere med bakgrunn i en hermeneutisk eller fenomenologisk tradisjon bruker implisitt tematisk analyse for å synliggjøre og kategorisere erfaringer. Tematisk analyse er den mest grunnleggende for sette ord på noen fremgangsmåter (Johannessen, 2018, s. 278-279).

I analysearbeidet mitt har tematisk analyse hjulpet meg med å gå frem i kvalitativ analyse. Tematisk analyse innebærer at vi ser etter temaene i dataen, og et tema er gruppering av data med fellestrekk (Ibid., s. 279). Målet med tematisk analyse er å gruppere små svar i generelle kategorier og til slutt svare på forskningsspørsmålene. Det er veldig nyttig å bruke tematisk analyse i mitt arbeid, ettersom dataene mine inneholder små fortellinger som kan være på en eller to linjer og da blir litt vanskelig å bruke bare narrativ analyse. Før narrativ analyse, er det nødvendig å få oversikt og dypere innsikt over data gjennom tematisk analyse. Derimot, med nærmere ettersyn er det vanskelig å se hva forskningsspørsmål kan gi svar på. Det kan fort bli generelt og kan bli tvunget til å gi overfladiske svar (Ibid., s. 297). Derfor er det viktig å bruke narrativ analyse i andre del av analysen.

3.6.4 Narrativ analyse

Flere analysegrep kan godt belyse forståelsen av hendelsene som tas opp som et eller flere funn i det temaet jeg studerer. Narrativ analyse er et stort forskningsfelt og tar mange former. Analyse av fortellinger og narrativ analyse har i de siste ti årene blitt populært og er vanlig innenfor kultur og samfunnsfag (Johannessen, 2018, s.120-121). Disse fortellingene er en tolkning av hva som har skjedd, og for å utføre en narrativ analyse er det veldig viktig å forstå de større konsekvensene av hvem som er hovedpersonen, når fortelling begynner og slutter, og hvilket budskap en fortelling uttrykker direkte eller indirekte. Derfor skal man være forsiktig med å tenke at en fortelling er en presis og objektiv fremstilling av forhold, men at en fortelling alltid er en tolkning. Da kan det godt undersøkes hvordan en fortelling fremstiller fenomen på bestemte måter (Johannessen, 2018, s.114).

Hvordan kan jeg gjøre en fortellingsanalyse? Fortellinger er kraftfulle måter å kommunisere på, fordi de kan skape spenning, følelser, innlevelse og tanker samtidig som ulike fortellinger kan vikle samme fenomen svært ulikt. Hvis forskeren er ute etter å fange opp hvordan ulike narrative virkemidler former et budskap, så kan en narrativ analyse være nyttig (Johannessen, 2018, s.111). Dette er en god grunn til at jeg valgte å bruke narrativ analyse som analysegrep i arbeidet mitt.

3.6.5 Kombinasjon av to retninger

Gjennom seks intervjuer fikk jeg samlet flere ulike fortellinger, og fortellingene jeg fikk fra informantene var ganske små, og jeg som forsker må være bevisst på hva fortellingen handler om. Det er ikke nødvendig at fortellingen skal være stor får å kunne analysere beskrivelser og forståelser av den, men også mindre fortellinger kan være en viktig kilde til å bygge et tema på. Det var planlagt å bli ferdig med transkriberinga på kort tid. Etter planen skulle jeg transkribere rett etter intervjuet er utført, men det ikke fikk jeg til. Det så ut at prosessen med å overføre lydopptak til skriftlig språk er ikke spennende arbeid i et masterprosjekt. Siste del av arbeidet er veldig viktig og avgjørende, og siste del av prosjektet handler om hvordan forskeren utfører fortellingsanalyse. Thagaard (2018:130) mener at fortellinger preges av at personer beskriver hendelser i en rekkefølge som gir mening til fortellinger. Forskeren tolker hvordan personen forstår sammenhenger mellom hendelser han eller hun beskriver. På denne måten kan forskeren sørge for at arbeidet kommer til å være objektivt, og på denne måten står forskeren i moderat linje.

I den delen av analysen begynte jeg å gruppere og kategorisere dataene etter tema med fellestrekk, og deretter spurte jeg et forskningsspørsmål. For å svare på dette måtte jeg lese dataene mine på nytt og gjøre en narrativ analyse. Min analytisk tilnærming er inspirert av tematisk narrativ analyse som analysegrep i arbeidet mitt. Gjennom narrativ analyse kan jeg samle flere ulike budskap som kan hjelpe meg med å tematisere arbeidet mitt godt. En av de store fordelene med narrativ analyse er at den skaper forståelse av identiteter og sosiale posisjoneringer. Det som har blitt referert til som en "stor narrativ" tilnærming, har blitt assosiert med studiet av identiteter, spesielt i fortellingen. I forbindelse

med studier av identiteter og sosial posisjonering kan det derfor være nyttig å kombinere store og små fortellinger i en narrativ analyse (Phoenix, 2016, s.60).

Kapittel 4: Identitet

4.1 Forståelser av identitet

I dette kapitlet utforsker jeg ulike forestillinger som kan konstruere sosiale identiteter. Jeg utforsker hvordan de unge voksne med flyktningbakgrunn kan representere seg selv som norsk. Jeg belyser hvordan ulike sosiale kategorier kan utforme en identitet. For å utbygge oppfatning av identiteten og hvordan ungdommene utformer deres identitet, spør jeg et sentralt spørsmål i dette kapitlet om *Hvordan beskriver og forklarer unge vokse med flyktning bakgrunn de opplevelser av inkludering/tilhørighet og ekskludering/manglende tilhørighet?*

Prieur (2004) gjør rede for perspektiv på identitet, og skriver at mennesker konstruerer sine identiteter i interaksjon med andre. Det er umulig å ikke forholde seg til andres lesning eller fortolkning av en selv. Identitet som sosial konstruksjon er et konstruktivistisk perspektiv på identitet og det innebærer at etnisk identitet ikke blir behandlet som noe fast (Prieur, 2004, s.132). Den fransk filosofen Paul Ricoeur (1998) ser på identitet som noe narrativt. Dette kan å være lik noen eller noe, og det handler om relasjoner mellom mennesker og hvordan vi forholder oss til hverandre. Forståelsen av likhet kan endres over tid fra generasjon til annen generasjon, og hvordan vi identifiserer oss med «den andre», mennesker og med et sett normer, idealer og verdier i det geografiske stedet hvor vi bor (Ricoeur, 1992, s.117-121).

4.2 Å være norsk eller Å bli norsk

Fortellingene som jeg har hørt gjennom intervjuene med mine informanter viser at ungdommer med flyktningbakgrunn har hatt valgfrihet til å utforme sin identitet med tydelig påvirkning både fra kulturen som er arvet fra foreldre og kulturen som er til stede i det norske samfunnet. Når mennesker blir nødt til å forlate sitt hjemland blir det vanskelig å kjenne seg igjen i et nytt samfunn. Men ungdommer kan lett kjenne seg å etablere sin identitet, men det kan hende at de blir utsatt for små konflikter mellom sin bakgrunn, religion og tradisjoner med det nye miljøet. Der og da kan det være vanskelig for en ungdom å introdusere en klar definisjon av sin identitet.

Bashar: Hvordan opplever du å være ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn i det norsk samfunn?

Sara: Jeg føler meg norsk samme som andre norske ungdommer. Selv om jeg er fra flyktningbakgrunn, er det ikke noe konflikt inni meg. Jeg har gode sider fra min bakgrunn også jeg fikk mange gode sider fra det norsk samfunnet. Jeg liker at jeg hører til to forskjellige kulturer sånn at jeg er verdifull. Men det var ikke lett å etablere en bestemt karakter for min personlighet og det tok sin tid egentlig.

Sara bor sammen med foreldrene sine og hun sier at hun får frihet og støtte fra sine foreldre, og derfor beskriver hun seg selv tidlig som norsk ungdom med flyktningbakgrunn. Sara har ingen konflikt mellom opprinnelige tradisjoner som er arvet fra foreldre og de norske tradisjonene. I tillegg til dette mener hun at

hun selv og hennes familie ikke er fra en lukket verden, men at de er åpne for det norske samfunnet. Derfor var hun spent og tok imot den norske livsstilen.

Identitet er et fenomen som har sitt utspring i dialektikken mellom individ og samfunn, og identitet er både konstruert og påvirket av samfunnet. Dette er identitet på det samfunnet et individ lever i, og derfor opptrår det ikke isolert fra samfunnet (Berger og Luckmann, 2000, 174-178).

Bashar: Hvordan er det å være norsk med flyktningbakgrunn? skaper noe konflikt mellom norsk livsstil og din bakgrunn?

Ola: Det har bestandig vært imponerende å ha med seg flere forskjellige sider både for meg og andre. Det skaper unik personlighet og unik sosial form.

Bashar: skaper noe konflikt mellom norsk livsstil og din bakgrunn?

Ola: Min bakgrunn går ikke i motsetning til den norske livsstilen. Og jeg syns at de samspiller i et sammenheng. Det viktigste at jeg er bevisst på hva som tilpasser for meg og min identitet på alle måter, måten jeg snakker på er klesstil og min måte tenke. I alle fall jeg er en norsk gutt med noen spesielle kjennetegner.

Ola har bodd i Norge i mange år, og han forteller at han liker seg i Norge og han sier at det er meningsfullt å være norsk med flyktningbakgrunn. På en annen side sier Ola at det også gir ubegrenset mulighet til å ha flere ulike kulturer man hører til.

Å være ung i Norge i dag og føle seg norsk på like linje som andre ungdommer, er rett å slett en fantastisk opplevelse. For en ung person å føle seg norsk, samtidig som man har flyktningbakgrunn, er derfor veldig spennende. Selvfølgelig er det ikke slik at alle ungdommer med flyktningbakgrunn føler det samme. Noen opplever marginalisering og ekskludering i det norske samfunnet. Det kan være flere årsaker til dette, slik som problemer i familie eller på skole. Noen får psykiske helseproblemer og klarer seg ikke å bli engasjert i det nye samfunnet, mens noen andre får ikke gode råd rundt det å tilpasse seg i et nytt samfunn. Dette handler om tilpasningsprosessens problemer og det omtales i stor grad i norsk kontekst som greier seg om innvandringsdebatt.

Det trengs noen evner for å engasjere seg i det nye samfunnet. Hvis ungdommer med flyktningbakgrunn får nok frihet og god veiledning, kan de gradvis kjenne seg igjen og etablere en grunnleggende personlighet. Dette kommer frem på måten mine deltakere identifiserer seg selv. For mange unge med innvandrerbakgrunn er det ingen motsetning mellom å føle seg norsk og samtidig uttrykke et ønske om å opprettholde kulturen og tradisjonene i foreldrenes hjemland, og understreker dermed betydningen av dobbelt, bindestrek eller multiple identiteter som er vanlig blant unge med innvandrerbakgrunn. For eksempel ser det ut som ungdom med innvandrerforeldre fra Asia og Midtøsten adopterer en nasjonal identitet som norsk enda raskere enn ungdom med innvandrerforeldre fra Vest-Europa og Nord-Amerika (Friberg, 2021).

4.3 Norsk kan man bli, man trenger ikke å være født i Norge av norske foreldre for å bli ekte norsk

Det er mye forskning som viser at en god del av andregenerasjonsinnvandrere ønsker å videreføre hjemlandets tradisjoner, og for denne gruppen er foreldrenes identitet viktig for deres egen identitet. De forstår identitet som tilhørighet, som også innebærer en dyp lojalitet til foreldrenes hjemland. Den andre gruppen velger å utvikle en egen versjon, det er sånn som å være en person med forskjellige bakgrunner. I norsk kontekst er det mange fortellinger om marginalisering for etniske minoritetsgrupper når de vandrer til et nytt land. I dette arbeidet viser mitt datamateriale at informantene mine er involvert og engasjert i det norske samfunnet av mange ulike grunner. Det viser tydelig at sosial konstruksjon kan settes i forbindelse med formulering av identitet. Etnisk bakgrunn er viktig i den forstand at den for så godt som alle medfører en opplevelse av å være annerledes enn majoritetsbefolkningen (Prieur, 2004, s. 135). Foreldrene har også stor betydning for etnisk identifisering og det kan hende at ungdommer blir utsatt for stort press, og på denne måten er det begrenset hvordan ungdommen kan vise frem sin egen identitet.

Sam forteller at det er mange ting i det norske samfunnet som er tilpasset for hans type tenkning. Sam sier at han ikke nekter for at han har flyktningbakgrunn, men det betyr ikke at han må arve foreldrenes type tenkning. Dette sier han er fordi han har også vokst opp i Norge og går på norsk skole, og snakker norsk. På grunn av dette sier han at han automatisk hører til i det norske samfunnet.

Bashar: Hvordan beskriver du deg som ungdom med innvandrerbakgrunn vokst opp i Norge?

Sam: Det er klart at jeg kjenner godt det samfunnet jeg lever i. Jeg ser ingenting som er rart for meg, alt er normalt. Selv om foreldrene mine hele tiden opptatt av å minne meg om våre tradisjoner. Helt ærlig, jeg husker ingen ting om hjemlandet mitt, kanskje bare noen bilder av store byer og gamle naboer. Det betyr ikke at jeg hater min bakgrunn, men i motsetning til det jeg er stolt av min bakgrunn. Men det er vanskelig for meg å oppleve foreldrenes opplevelser fordi vi vokst opp i forskjellige steder med ulike tradisjoner. Jeg velger det som passe for meg og min personlighet.

Slikt jeg tolker dette sier Sam, som en ung voksen gutt, at han har ambisjoner og ønsker å leve normalt, samme som de andre ungdommer i samfunnet han bor i. Sam forlot sitt hjemland med familien sin for 8- 10 år siden og de var på flukt etter et nytt liv og nye muligheter. Det er ikke urimelig å si at Sam er norsk, fordi han vokser opp her i Norge, har norske venner, snakker norsk, går på norsk skoler og han bruker mer tid på skolen med sine norske venner, mye mer enn han bruker tid med familien sin.

Bashar: Påvirker foreldrene dine på din mening om din bakgrunn?

Sam: Selvfølgelig. Jeg er påvirket av foreldrene mine og de er en del av min identitet. Samtidig jeg beholder det som passer meg å slippe det som ikke passer og det betyr at jeg er uavhengig av andres mening.

I dette sitatet tolkes det at barneoppdragelse er grunnleggende for å konstruere identiteten. Som regel kan man velge hva som passer, og ikke passer, for seg selv. Slik kan godt generasjoner endre seg med tiden, og påvirkes av andre sosiale aktører. Jeg mener at Sam er en veldig bestemt gutt og det ser ut som

han har god oppfatning om sin fortid og nåtid, og det virker som han skjønner godt hva tilpasningsprosessen er gjennom hans opplevelser som ungdom med flyktningbakgrunn.

4.4 Kort vei til integrering fører til en tydelig identitet

Alle informantene mine i dette arbeidet forteller at de liker seg og trives godt i Norge, selv om de har opplevd noen utfordringer. Dina mener at hun er norsk som de andre norske jentene. Hun forteller at hun har evne, som har vært en nøkkel for god tilpasning i det norske samfunnet. Dina sier at hun satset på språket først og fremst, og at hun hadde en ambisjon å lære norsk fort, for å få muligheten til å bygge relasjoner og vennskap med de andre jentene i klassen.

Bashar: Som en ny flyktning kom til Norge, var det lett å bli integrert, eller var vanskelig?

Dina: Det kan være vanskelig i begynnelsen, men det største utfordring er å lære seg norsk. Jeg husker at jeg fokuserte bare på norsk da kom jeg til Norge. I dag går jeg på videregående skole og studerer alle fag på norsk. Det er en god del av mine venner som er opprinnelige norske. Hjemmet ser vi på norske TV programmer selv om faren min plager meg og spør for mye undervis om tema og hav det handler om. liksom plutselig sier pappa: Hva sa de? Stopp stop hva har skjedd? HÆ!/? Ja da uten norsk som språk, kunne jeg ikke være en del av det norske samfunnet.

Jeg tolker dette slik at Dina presenter seg selv som en norsk person og vil ikke indentifisere seg selv som en flyktning. Dina legitimerer seg som norsk og en del av det norske samfunnet. Dina synes at hun er godt integrert seg i det norske samfunnet, og at hun kan norsk. På skolen hun går på, leser hun norske historier, kultur og litteratur. I tillegg har flere av vennene hennes norsk opprinnelse, og vennene hennes ser på henne som en norsk person. Også Sara kommer på noe lignende når hun snakker om integrering.

Bashar: Hva er vansker med å delta norsk samfunnsliv?

Sara: jeg synes at noen som meg er med flyktning bakgrunn og bor i Norge, var det mest vanskelig da jeg kom til Norge. Da jeg kunne ikke norsk språket. Jeg følte meg ensom og jeg kunne ikke ta initiativet å bli kjent med folk. Språket er veldig viktig for å integrere seg i Norge.

Språket er her et viktig poeng som informantene trekker frem. Gjennom sitatene vist ovenfor, viser det at språk er en del av identiteten og å snakke et bestemt språk i et bestemt samfunnet, gir anerkjennelsen til alle deltakerne i samfunnet, ved at de hører til et felles trekk. Gjennom et felles språk kan alle deltakerne påvirke på hverandre og forholde seg til andres lesing. På denne måten kan den sosiale identiteten etableres og konstrueres.

Ola er også en gutt med innvandrerbakgrunn, og han mener at han er blitt norsk. Norsk som språk er en legitimasjon for ham og alle rundt ham som venner og nettverk gir ham anerkjennelsen på at han hører til i det norsk samfunnet.

Bashar: Hvordan opplever du å være med etnisk minoritetsbakgrunn seg som del av det norske samfunnet?

Ola: Jeg følger meg norsk alt rundt meg gir en sterk bekreftelse på at jeg er en del av det norske samfunnet. I utgangspunktet å kunne norsk språk, åpner det horisonten. Jeg husker at jeg lærte norsk på veldig kort tid. Fra første dagen kom jeg til Norge begynte jeg å lære norsk, da benytte jeg YouTube for å lære norsk.

Som sitatet viser, fant Ola selv ut veien videre for å integrere seg selv i det norske samfunnet. Ikke bare drev det han fremover i integreringsprosessen, men dessuten hadde Ole sterke følelser rundt at han kan bli norsk. Dette er vesentlig grunnleggende for å forme en sosial norsk konstruert. Olas identitet består av mange ulike faktorer som samspiller i et sammensett.

4.5 oppsummering

I dette kapitlet har jeg gjort rede for oppfatting av identiteten og hvordan ungdommene i den studien utformer deres identitet. Jeg spurte et sentralt spørsmål i dette kapitlet om *Hvordan unge vokse med flyktningbakgrunn beskriver og forklarer de opplevelser av inkludering/tilhørighet og ekskludering/manglende tilhørighet.*

Dette kapitlet viser at identiteten til informantene er både konstruert og påvirket av det norske samfunnet. Selv om informantene har flyktningbakgrunn, kan de ikke stå isolert fra det norske samfunnet. Informantene mine representerer seg selv som norske borgere og de vil ikke indentifisere seg selv som «andre» innvandrere. Informantene mine legitimerer seg som norsk og en del av det norske samfunnet. Deltakelse i det sosiale livet i det norske samfunnet er en del av integrering slik som ungdommen med innvandrers bakgrunn ser seg selv som norsk, går på norske skoler, leser norske historier og litteratur, og er en del av det norske samfunnet.

Informantene mine hadde integrert seg i det norske samfunnet uten noen nasjonale tiltak, og de tok initiativet selv. De presenterer egne hemmelige nøkler for å tilpasse seg i et nytt samfunn, tok godt imot den nye kulturen. Dette gir informantene mine anerkjennelse på at de er norske på like linje som de opprinnelige norske.

De viser at språk er en del av identiteten og å snakke et bestemt språk i et bestemt samfunnet gir anerkjennelse til alle deltakerne i samfunnet, og at blir et felles trekk.

Informantene viste at barneoppdragelse er et grunnleggende for å konstruere identiteten. Ifølge informantene liker de seg og de trives godt i Norge, selv om de også skisserer noen utfordringer.

Kapittel 5: Kultur

5.1 Kulturforståelse

I dette kapitlet undersøker jeg hvordan informantene forstår og forholder seg til kulturbegrepet, og hvilke tanker de gjør seg om sin egen kultur. Som en del av dette er jeg interessert i å finne ut hvorvidt og eventuelt hvordan ungdommene snakker om en mulig norsk kultur og hvorvidt og eventuelt hvordan de snakker om andre kulturelle tilhørigheter og forholdet mellom dem. Kapitlet er organisert i tre deler: Kulturforskjeller, norsk kulturarv og tilhørighet, og til hver av de tre delene har jeg med sitater fra informantene som illustrerer sentrale poeng, og jeg analyserer om den opprinnelige kulturen blir holdt fast som primært for ungdommer med innvandrerbakgrunn, eller om den opprinnelige kulturen skaper konflikt med den norske majoritetens kultur. Er ordet kultur brukt i forbindelse med migrasjon og integrering, eller er ordet kultur brukt for å vise positive aspekter ved informantene?

5.2 Kulturforskjeller

Norge er et land hvor det er mange ulike nasjonaliteter representert, blant annet hos flyktninger. Det betyr at det finnes mange forskjellige kulturer. Det er nødvendigvis at det finnes kulturforskjell, men det er ikke nødvendigvis slik at kulturforskjell kan skille folk fra forskjellige bakgrunner i et samfunn. I det følgende kapitlet skal vi se på hvordan denne måten å snakke om kulturforskjeller kan komme til uttrykk. For å illustrere dette viser jeg til Bjørn, en av mine informanter, som eksempel på en ungdom med flyktningbakgrunn som har vokst opp i Norge med multikulturell bakgrunn. Bjørn har bodd i Norge sammen med foreldrene sine i mer enn 10 år. Han går på videregående skole vg3, og sier at han trives godt i Norge. Bjørn forteller at man kan ha flere kulturer samtidig, selv om han fikk kultursjokk i begynnelsen da han først kom til Norge. I intervjuet snakker Bjørn og jeg en del om forskjeller mellom norsk kultur og den kulturen foreldrene har med seg fra sitt hjemland, og som fortsatt er viktig for familien.

Når jeg spør han om å beskrive forskjellen mellom norsk kultur og det som han omtaler som hans opprinnelseskultur, sier han:

Bjørn: Jeg er ikke sikker på om det er stor forskjell mellom min kultur og norsk kulturen. Men når det gjelder for eksempel samleie og ekteskap, er det stor forskjell syns jeg! Her i Norge foreldrene kan ikke blande seg når det gjelder giftemål og å velge partnere, men i min kultur er det vanlig at foreldrene velger eller finner noen partner som de syns at den panteren tilpasser. Men jeg personlig har ikke noe problemet hvis foreldrene mine finner ei jente til meg. Men jeg kan selvfølgelig vurdere selv om hun tilpasser meg eller ikke og samtidig jeg kan si til foreldrene mine at jeg vil ikke gifte meg med henne.

Her ser vi hvordan Bjørn tydeligvis er mer tradisjonelt når det gjelder ekteskap og han vil gifte seg med en fra samme opprinnelig kultur. Jon nekter ikke for at

moren hans kan finne ei jente han skal gifte seg med. Den måten Bjørn tenker på er helt normalt, særlig når man vandrer til et nytt land og nytt samfunn og ny kultur. Dette handler ikke nødvendigvis om å finne en lik person, med lik kultur, lik religion og lik type tenkning. Derimot handler dette om å finne den person som kan skjønne hvordan man kan leve sammen med hverandre, samt å forstå hva felles mål er.

En annen informant som også trekker frem ekteskap som en forskjell mellom norsk kultur og den kulturen hennes foreldre er vokst opp i, er Laila. Laila forteller at hun er takknemlig for at hun bor i Norge nå og at hun er blitt mer selvstendig selv om hun bor sammen med foreldrene. Laila sier at foreldrene hennes er stolte over henne og at de stoler på henne, fordi ytringsfrihet har vært et essensielt tema i hennes oppdragelse. Laila forteller at hun tørr å si hva som helst og hun kan snakke med foreldrene om alt mulig rundt Lailas privatliv.

Laila er også enig om at ekteskap er en kulturforskjell. For Laila, som er jente, kan det være tøffere og mer komplisert enn for John. Laila mener at foreldrene hennes er de eneste som kan støtte henne, og hvis forelderene går imot henne, kan hun fort bli ensom og sårbar. Hvis foreldrene til Bjørn går imot han, kan han blir frustrert og til slutt gir faen og gjør akkurat det han vil, sier han. Ja fordi rett og slett er han gutt.

Når jeg spør Laila om kulturforskjell og hvordan hun opplever å være ungdom med flerkulturell bakgrunn, sier hun følgende:

Laila: Selvfølgelig det er noen forskjeller mellom norsk kultur og min opprinnelig kultur. Noen ganger kan være vanskelig å forstå den forskjellen. Jeg som jente i forhold til min kultur må gifte meg med en gutt som foreldrene mine syns at han er god for å gifte meg med. Foreldrene mine ser på saken fra en annen side. Gutten må kunne ha jobb, være etablert seg, være selvstendig og kan ta ansvar for den nye familien.

Bashar: Kan du si til foreldrene dine at du er kjent med en gutt og du vil gifte deg med?

Laila: Ja, selvfølgelig min foreldre ikke sånne personer som veldig strenge og de kan ikke bestemme alt dette her gjelder livet mitt og valget mitt og jeg som bestemmer over det tilslutt. Men jeg ser at det er veldig begrenset alternativer når det gjelder å velge den person som vil gifte meg med.

Det ser ut til at dette er en komplisert situasjon for Laila, selv om sier hun at det kan hende at hun selv vil finne en som passer godt for henne å gifte seg med. Derimot, når Laila skal presentere gutten for foreldrene hennes kan det være at gutten ikke blir godkjent av foreldrene. Hva kommer til å skje hvis Laila vil gifte seg med en gutt fra en annen kultur, la oss si en norsk gutt? Laila svarer at alt er mulig og det er ingen som vet! Vi vet aldri om det kommer til å skje.

Jeg synes at det er helt sikkert at kulturforskjell i denne sammenheng er utfordrende og krevende. Det er noe som krever ekstra vilje og bevissthet. Det krever å være bevist på rollen sin og sin egen posisjon. Dette handler om å

tilpasse seg i et nytt samfunn og utvikle den forståelsen av hvordan det er å ha flyktningbakgrunn.

Laila fortsetter videre å snakke om samme tema, og nevner at det virker rart for vennene hennes at ifølge Laila sin kultur skal ikke jentene ha samleie før man har giftet seg. Hun sier at det er betraktet som tilbakestående og usivilisert.

Laila: Når jeg forteller min venner at vi kan ikke bo sammen med noen uten giftskap, de blir sjokkerte og kan ikke tro det. Så spør noen, kan man ikke ha sex uten å gifte seg? Da svarer jeg selvfølgelig kan ikke. Så sier dem, betyr at du skal være jomfru fram til du gifter deg!! Er det mulig!!? Da sier jeg: ja, hva er problemet med det? Så sier dem: hvis du ikke gifter deg, skal ikke du ha samleie i det hele tatt.

Laila påpeker her et viktig poeng, og jeg synes at det er tøft av Laila at hun tørr å si det åpent. Dette kan tolkes som Laila holder fast ved en del av sin kultur, ettersom den delen kan være grunnleggende ved identiteten selv om det kan oppleves som rart for de andre. Dette handler mer om å være konservativ enn å være religiøs, og det handler ikke nødvendigvis om å være en åpen eller lukket person. Det ser ut til at Laila tilpasser seg i det norske samfunnet. Det virker som at hun skjønner hva som foregår rundt seg og derfor holder hun fast på noen ting som viser hennes personlighet, samtidig som Laila noen ganger foretrekker å holde fast ved norsk kultur. Denne prosessen er akkurat samme som å kle på seg klær, hvor man tilpasser mønstre med farger.

Bashar: Hvordan opplever du å være med to forskjellige kulturer?

Laila: Jeg vokst opp i Norge og det er så sjelden at jeg ser noen som bruker hijab, du kan si at damene fra innvandrere som bruker hijab aldri får jobb i noen arbeidsplasser fordi arbeidsgivere foretrekker å ikke ansette noen som bruker hijab. Jeg har opplevd at min mor slet mye med å skaffe seg jobb på grunn av hijab. Selv om Norge er det frihet å velge den måten man vil leve på. Da bestemte meg ikke å bruke hijab fordi det skaper kulturforskjeller og dårlig behandling. Som meg ei ung jente vokst opp i Norge er det lett å ikke bruke hijab men for min mor blir det veldig vanskelig å tenke på og ta av hijab.

Dette sitatet viser hvor klok Laila er og hvor sterk personlighet hun har. Som en ung jente vet hun hva som passer til henne og hennes bakgrunn, og hva som ikke tilpasser og den enkelte logikken som bør innføres når man flytter inn til et nytt land.

5.3 Norsk kulturarv

Når ungdommer med innvandrerbakgrunn går på norske skoler er det ikke nødvendigvis slik at de er godt integrert i det norske samfunnet. Å snakke norsk og gå på norske skoler og å lese norske historier og litteratur dreier seg om kulturarv, og kan fungere som en rettesnor for ungdommer med innvandrerbakgrunn, men det er ikke nok til å bli norsk. Det er ikke noe debatt om å komme frem til en ny nasjonal identitet. Når man leser debatter i aviser i dag, synes det å finnes noe forvirring om hva det vil si å være norsk.

I samfunnsdebatten er bruken av ordet kulturarv økende, men det er i de fleste tilfeller høyst uklart hva norsk kulturarv egentlig er (Holm, 2011). Læreplanen i norske skoler i forhold til skolepolitikken viser at alle innvandrere må lære seg hva som er norsk for å delta i utdanning. Læreplanen viser blant annet til norsk historie, kunst og litteratur, samt norske talemåter. Ifølge Seland er læreplanen i denne kunnskapen knyttet spesifikt til kristendommen. Uansett norsk kultur er knyttet til kristendommen eller ikke, er norsk kultur eksisterende, og på en eller annen måte har denne kulturen blitt dannet av flere faktorer, inkludert historie og religion. I dette sitatet forteller Sara oss om norsk kultur og hvordan hun forstår den norske kulturen.

Bashar: Hva er norsk kultur?

Sara: Jeg som innvandrer vokst opp i Norge og har gått på norske skoler fra barneskole til videregående skole, lært meg hva norsk kultur er. Jeg mener at alt som skjer rundt meg i det norske samfunnet rett og slett er norsk kultur. Norsk språket, nasjonal dag, norske TV serier og aviser. Og når jeg leser norsk romaner eller norsk historie, føler meg at jeg er en del av den kulturen og ikke fremmed.

Også Laila forteller at norske tradisjoner er en del av norsk kultur:

Bashar: Hva er norsk kultur?

Laila: I Norge når jeg var på ungdomsskolen ble lært om norsk kultur som stå på ski, brunost, bunad, 17 mai, samene som folkegruppe bor i Norge, Henrik Ibsen, Ivar Ose og blant annet mange ting.

I de to sitatene avklarer informantene hva norsk kultur er, og hvordan de lærer seg om norsk kultur på skoler gjennom historiefag og samfunnskunnskap. Sitatene illustrerer hvordan ungdommer med flyktningbakgrunn kan lett få med seg norsk kultur og relaterte til den kulturen.

Norsk skolepolitikk i dag legger vekt på humanistiske og demokratiske verdier, men det forekommer lite debatt for å komme fram til noen ny nasjonal identitet. Når man leser debatter i aviser i dag, synes det å finnes noe forvirring om hva det vil si å være norsk (Holm, 2011). Selvsagt handler ordet «norsk kultur» om norsk historie, religion og litteratur. Når ungdommer går på norske skoler, går de gjennom de kunnskapene og på denne måten arves den norske kulturen.

Selvfølgelig er det mye lettere for barn og ungdommer å ta imot den nye kulturen og kan lettere løse integreringsproblemer, fordi de satser på sine evner for å bli integrert. Når ungdommer går på norske skoler og lærer om norsk samfunn og norsk historie, er det lettere å bli integrert. Mange av barna med utenlandsk opprinnelse vinner et middel for å få bedre økonomisk og sosial posisjon, men også for å bli anerkjent og akseptert i samfunnet på tross av hudfarge eller religion (Alghasi, Fangen & Frønsen, 2006, s.102).

5.4 Tilhørighet og manglende

Migrasjon er et globalt fenomen og for de som flytter på seg over landegrensener kan migrasjonen være forbundet med både lykke og konflikter i det nye landet.

Spesielt på grunn av kulturforskjeller kan det være vanskelig å innta en ny posisjon og vise seg fram. Jo eldre man blir, jo vanskeligere kan det være å tilpasse seg i et nytt samfunnet på grunn av alder og kulturforskjeller. Det er derfor mulig å se for seg at det er mye enklere for ungdommer å etablere seg i et nytt samfunn og en ny kultur.

Selvfølgelig er det mangel på kunnskap om den nye kulturen og det nye samfunnet og ikke minst at språket i landet man flytter inn spiller en stor rolle for en god integrasjon. I intervjuet med Sam snakker vi om dette. Bjørn sier:

Bjørn: Jeg syns at norsk kultur er mer åpent og ikke samme som min opprinnelses kultur. Jeg har en norsk kjæreste og vi passer godt sammen og vi har det fint. Men jeg er ikke sikkert på fremtiden om vi skal være sammen eller slå opp. Men vi lever livet vårt.

Bashar: Hva syns foreldrene dine om dette?

Bjørn: Foreldrene mine vet ikke om at jeg har en kjæreste. Tja kanskje det er ikke akseptert men jeg som en gutt har mer frihet enn jentene i forbindelse med vår tradisjon. I fremtiden hvis jeg og kjæresten min skal gifte oss, da kommer til å si det til mine foreldre. Jeg tror at mine foreldre skal ikke gå imot det. De kommer til akseptere det fordi jeg som bestemmer tilslutt.

Jeg tolker det slik at Bjørn sine uttalelser ikke er ekstreme. Han går ikke imot foreldrenes opprinnelseskultur, og han er avhengig av norsk kultur, det er ikke slikt! Jeg synes at Bjørn ser hva som må tilpasses for å kunne leve normalt. Han plukker opp noen ting fra foreldrenes opprinnelseskultur og noen andre fra norsk kultur, slik at han blir ikke adskilt fra andre ungdommer rundt seg. Bjørn innrømmer at det er noen forskjeller mellom norsk kultur og foreldrenes opprinnelseskultur, og han skjuler ikke disse forskjellene, men mener at han fint klarer å leve mellom to forskjellige kulturer.

I samtalen med Dina snakker vi om manglede tilhørighet. Dina forteller at hun hører til både foreldrenes kultur og norsk kultur samtidig. Hun sier at hun opplever ingen konflikt mellom de to kulturene. Lengsel etter gode tider med sine kjære er derimot et gripende savn. Hun sier følgende:

Dina: Jeg savner besteforeldrene mine og mine søsken barn selv om har jeg mange venner på skolen men det er ikke nok. Jeg lengter etter disse dagene hvor huset vårt er fullt av besøkende og aller samler seg rundt spisebord med god mat og latterkrampe. Nå er det ikke slikt, jeg er enten på rommet mitt eller sitter på mobilen min, og noen ganger er ute sammen med venner.

Fra det siste sitatet kan det forstås at informantene i dette kapittelet har det stabilt i forbindelse med å ha to kulturer. Derimot kan det også forstås at informantene har lengsel til sitt hjemland og de lengter etter de gode minnene sammen med gamle venner og slektninger. Dette kan sees i lys av at informantene bor sammen med foreldrene sine og på denne måten kan få kjærlighet, i motsetning til enslige mindreårige som mangler foreldres kjærlighet og støtte.

5.5 Oppsummering

Målet med dette kapitlet var å undersøke hvordan informantene snakker om norsk kultur og foreldrenes opprinnelseskultur. Jeg har gjort rede for om opprinnelseskulturen blir holdt fast ved som primært for ungdommer med flyktningbakgrunn, eller om opprinnelseskulturen står i strid med den norske majoritetens kultur.

Ved å analysere intervjuene finner jeg at informantene tilpasser seg det norske samfunnet i den betydning at de skjønner hva som foregår rundt seg og derfor holder fast på noen ting som viser sine personligheter, men at de noen ganger foretrekker å holde fast ved norsk kultur. Informantene er et godt eksempel på hvordan tilpasning mellom to ulike kulturer i et nytt samfunn kan gjøres. Denne prosessen er akkurat som å kle på seg klær, hvor man tilpasser mønstre med farger.

Det er lettere for barn og ungdommer enn voksne å ta imot den nye kulturen og kan lett løse integreringsproblemer, fordi de satser på sine evner for å bli integrert. Når ungdommer går på norske skoler og lærer om norsk samfunn og norsk historie, er det lettere å bli integrert.

Kapittel 6

6.1 Et mangfoldig samfunn kan være nok stort for oss alle

I dag i Norge er mange av verdens nasjonaliteter representert i Norge, og en god del av innbyggerne har enten mor eller far som er født i utlandet. Mangfoldet øker i Norge i takt med innvandrere. I dette kapittelet utforsker jeg om informantene i dette prosjektet mener at Norge kan være et flerkulturelt samfunn eller ikke, og hva som er kjennetegnet på det norske samfunnet. Jeg spør også om Norge er et varmt samfunn for ungdommer med flyktningsbakgrunn.

6.2 Likestilling og like muligheter for alle

Alle innbyggere i Norge har plikter og rettigheter. Alle skal ha mulighet til å delta og bidra i arbeid og samfunnsniv. Et rettferdig samfunn med et trygt fellesskap forutsetter små sosiale og økonomiske forskjeller og likestilling mellom kvinner og menn. Derfor er det viktigste målet i regjeringens integreringspolitikk å sørge for at alle som bor i Norge får brukt ressursene sine og tar del i fellesskapet. Norge skal ikke utvikle seg til et samfunn hvor personer med innvandringsbakgrunn har dårligere levekår og deltar i mindre grad i samfunnsfellesskapet enn resten av befolkningen. Norge skal fremdeles være et rettferdig samfunn uten store sosiale og økonomiske forskjeller. Slik bevares et trygt samfunn (Likestillings og inkluderingsdepartementet, 2012-2013, s. 7). Meldingens første del omhandler viktige levekårsområder som har betydning for å sikre et rettferdig samfunn uten store økonomiske og sosiale forskjeller. Dette viser at Norge er et land hvor det er mange gode muligheter for de nyankomne flyktingene.

I intervjuet med Ola snakker vi om likestilling og like mulige for alle i Norge. Ola sier at integreringsloven er grunnen til at han føler seg norsk og en del av det norske samfunnet.

Ola: Når jeg kom til Norge, gikk direkte på barneskole. Jeg kunne ikke norsk i den perioden, men likevel begynte på skolen. I begynnelsen var det vanskelig for meg å kommunisere med andre barn. Etter hvert begynte jeg å snakke norsk og fikk mange venner. I dag går jeg på VG og neste år går på universitet samme som andre norske ungdommer. Vi er heldige som bor i Norge alle får like muligheter.

Ola mener at det er veldig viktig for en immigrant i et nytt land å bli tatt imot og få gode muligheter som kan hjelpe med å engasjere seg i det nye land. Dette fører til en god integrering.

Dette er en vesentlig faktor for å videreutvikle et samfunn der hvor alle innbyggerne opplever rettferdighet i det norske samfunnet, og alle er like blir behandlet likt. Det skaper tillit mellom myndighetene og innbyggerne.

Ola sier videre at han og hans familie har det bra i Norge og de hygger seg og at de har råd til leve gode liv:

Ola: Jeg er takknemlig for at foreldrene mine har råd til å ha det bra og leve normalt samme som andre. Både mamma og pappa jobber og vi reiser rundt i verden. Hvert år reiser vi til et nytt sted som ikke vi har vært i før. Men selvfølgelig hadde foreldrene mine gått på NAV, hadde vi ikke råd til reise og kose oss.

Norske myndigheter satser i hovedsak på å integrere innvandrerne i velferdsstaten gjennom tiltak som skal føre til sosial og økonomisk utjevning, og dette er en veldig god verdi å satse på, som fører et likestilt samfunn med like muligheter for alle deltakerne i det samfunnet. Dette er en bra forordning, men når det gjelder nasjonalt fellesskap ser vi at dette ikke satses på. Et godt og varmt samfunn krever nødvendigvis å gjøre en satsing på fellesskapet.

6.3 Satsing på fellesskapet

Fellesskap omtaler tillit og tilhørighet som forutsetninger for et trygt fellesskap for alle som bor i Norge. For å kunne leve fredelig sammen er det behov for felles spilleregler. En av de viktigste forutsetningene for å skape oppslutning om fellesskapets spilleregler er et rettferdig samfunn uten store sosiale og økonomiske forskjeller. Alle som bor i Norge har samme grunnleggende rettigheter og plikter. Samtidig skal innbyggerne ha frihet til å leve slik de ønsker innenfor rammen av norsk lov. Innvandrere blir oppfattet som et problem og en byrde, som kan føre til at det blir vanskeligere for innvandrere å føle seg eller bli oppfattet som fullverdige samfunnsmedlemmer. Det kan også føre til en lavere grad av tillit og trygghet mellom innbyggerne (Ibid., 2012-2013, s. 104).

I det følgende sitatet forteller Dina om hva hun gjør for å holde kontakt med andre og hvor viktig det er for henne:

Bashar: Hvor viktig er det for deg å være sosial? Og hva du gjør for å holde deg sosial?

Dina: For meg er det viktig å være sosial og holde kontakt med venner ikke bare på skolen men også etter skolen, da møtes vi ofte enten på fotballklubb eller på et selskap når vi feire bursdager for eksempel. Det er virkelig hyggelig sånn at man har folk rundt seg hele tiden. Og det akkurat mine foreldrene som er ikke flink på.

Dina påpeker et godt poeng i dette sitatet. Her sier Dina at hun holder kontakt med sine venner både på skolen og utenfor skolen. Fotballklubben er et sted hvor Dina kan møte sine venner, og å feire en bursdag kan godt være et sted for holde kontakt med andre. Det viste seg at Dina som ungdom med flyktningbakgrunn hadde visst at hun må finne noe som er tilfelles med sine venner for å kunne være et sosialt menneske. Dette handler om fellesskapet og hvordan en gruppe har noen fellestrekk for å holde seg sosiale. Fellesskapet kan bidra til en inkludering i samfunnet. Gjennom fellesskap kan folk dekke en god del av sine sosiale behov, samtidig som man kan føle seg nær til andre, og dele sine tanker, meninger, ideer og opplevelser med andre. Man kan også få støtte og hjelp fra noen andre når man trenger det.

I intervjuet med Bjørn snakker jeg og Bjørn om samme tema. Bjørn sier at å holde selskaper er en viktig ting og det er han som tar initiativet og inviterer folk eller klassekamerater hjem siden ingen andre gjør det. Han sier:

Bashar: Hvordan holder du deg sosial?

Bjørn: Jeg synes at mange ensomme og det er en av ulempene som finner i det norske samfunnet for eksempel jeg er ikke kjent med alle naboer som bor i samme blokk der hvor jeg bor. Det har aldri skjedd naboer invitert oss til å ha en kaffe men i mitt hjemland er den annerledes folk er utadventde og tar initiativet det er veldig hyggelig særlig når man blir syk så får man naboer og familien på besøk også i helg det er veldig viktig at familien holder seg nært og tett. Det er fullt av liv det akkurat som vi mangler her i Norge. Jeg synes at det er veldig viktig å være sosial. Derfor jeg tar initiativet og inviterer folk hos meg. På denne måten har jeg skaffet meg mange venner.

Det ser ut til at Bjørn er opptatt av å være engasjert i det norske samfunnet, og det er tøft av han å ta initiativ til sosial interaksjon. Bjørn ventet ikke på at noen skulle hjelpe ham med å bli godt kjent med folk. Bjørn har bodd i Norge i mange år og han snakker norsk og han har mange venner, men det er ikke nok for ham. Bjørn er ute etter fellesskapet, og lurer på hvordan han bli en del av det samfunnet han vokser opp i. Det Bjørn gjør er en individuell måte å integrere seg godt på i et samfunn.

Som en ungdom med flyktningbakgrunn kan fellesskapet bidra til å engasjere seg i det norske samfunnet og føle seg som en del av det samfunnet. Fellesskapet i denne sammenhengen kan være anerkjennelse på at ungdommene virkelig hører til i det norske samfunnet, uansett hvor de opprinnelig kommer fra.

6.4 Inkludering eller ekskludering

Gjennom intervjuene snakket mine informanter om mange temaer som kan si noe om deres oppfatning av å bli inkludert i det norske samfunnet. Hver informant nevner også egne strategier for å bygge vennskap og for å bli kjent med andre folk. Det vises i min studie at informantene mine satser på å bli inkludert i det norske samfunnet. Det er dermed ikke nok at informantene integreres i samfunnet. På tvers av datamaterialet vises det at informantene ikke vil være passive og de venter ikke på noen som kommer og tar dem i hånda for å bli inkludert. Jeg argumenterer her at informantene er vokst opp i Norge og de virkelig hører til i det norske samfunnet. Som en ungdom som vokser opp i Norge og studerer på norske skoler og ser frem å få jobb i Norge, hva blir eventuelt grunnen til at en ungdom lever på kanten av det norske samfunnet hvis det er ikke er noen kulturelle motsetninger eller noe slikt?

I samtalen med Sara snakker vi om hvordan en ungdom med flytningbakgrunn kan bli inkludert i det norske samfunnet, og hvor vanskelig det kan være. Sara sier følgende:

Sara: Det er ikke lett å flytte inn til et nytt land. I den første perioden var det så vanskelig. Det var ingen ting som gjør meg avslappende. Jeg var

skeptisk selv om hadde jeg en veileder som hjalp meg å bli kjent med systemet både på skolen og utenfor. Jeg var heldig at jeg fikk noen flotte venner etterhvert. Senere viste jeg at vennskap kan være en nøkkel for å integrere meg godt her i Norge. Ja da; vennskap var en viktig ting ikke bare for meg men også for foreldrene mine. Gjennom foreldrene til min venner ble også mine foreldre kjent med noen andre folk. Og senere pleide vi å besøke hverandre.

I den siste del av samtalen viser Sara forståelse for at det kan være vanskelig for en med flyktningbakgrunn å vokse opp i Norge uten noen spesielle behov. Det siste utsagnet illustrerer hvor viktig det er å satse på vennskap som fører til god inkludering. Derfor ser det ut som at alle informantene mine i dette arbeidet tror på sin evne til å være sosial.

Dina forteller at det er en veldig bra forordning i forbindelse med utdanning og at hvert enkelt menneske har rett til å fullføre utdanninga. Selv om hun har flyktningbakgrunn, benytter hun seg likevel av denne forordningen. På denne måten ble hun inkludert på norske skoler. Hun sier følgende:

Dina: I Norge er det hvert enkelt menneske har rett til å fullføre utdanning uansett om du er innvandrer eller har norsk borg stat. I mitt hjemland på grunn av økonomi kan man bli kastet ut av skolen hvis har ikke råd til studere videre. Når jeg kom til Norge, ble jeg tatt imot og har gått jeg på barneskolen på like linje som andre norske barn. Og senere ble jeg kjent med mange venner. Man må bruke alle muligheter som finnes for å bli integrert.

Ifølge Dina er det veldig viktig for en ny immigrant i Norge å benytte alle forordninger og bruke alle muligheter som bidrar til god assimilering. Dette kan være en grunnleggende faktor i integreringsprosessen. Gjennom samtalene med informantene mine ser det ut som informantene er aktive og de tar initiativ. Det er en tendens som er typisk for flere av informantene mine.

I det følgende sitatet forteller Sam oss at han og hans familie fikk nok hjelp av lovverket for å kunne stå på egne bein og etablere seg i det norske samfunnet. Derimot forutsatte dette at de kunne være nok aktive og sosiale for å bli bra inkludert.

Sam: Jeg og familien min ble inkludert i det norsk samfunn. Jeg fikk rett til å gå på skolen og studere videre også min mor og far ble engasjerte i det norske samfunnet gjennom jobb begge har jobb. Min mor fikk nok opplæring og støtte til å få jobb senere. Hun jobber som assistent hjelpepleier. Nå moren min har fast jobb og har mange venner. Jeg synes at både jeg og foreldrene mine fikk sjanse til å engasjere seg og vi var flinke på å bygge relasjon med folk. Det viser at vi klarte oss det. Vi er lever normalt samme som andre norske familier.

Sam forklarer her på bakgrunn av sine personlige erfaringer at han opplever mer likhet enn forskjell mellom folk fra ulike kulturer. Det er samme poenget som Dina pekte på i det forrige sitatet. Jeg argumenterer her for at et menneske ikke kan leve marginalisert fra andre folk bare på basis av at man har en fremmed kultur eller forskjellig bakgrunn. Utfordringen er å få folk til å leve med hverandre side om side, uansett hvor folk kommer fra eller hva folk tror på.

Dette er en annen tendens til mine informanter, som vises i de tidligere utsagnene.

I en annen dimensjon av den saken forteller Ola at ytringsfrihet i Norge er en veldig viktig faktor for å få frem fakta. Ola kommer med et godt poeng om at ytringsfrihet kan bidra til å få grep på innvandreres situasjon. Når en god del av innvandrerne i Norge tør å ytre seg om inkludering og ekskludering, kan det utvide omfanget av forståelsen av integreringsprosessen, og om den lykkes eller ikke og hva kan forbedres. Det argumenteres her for at det er umulig å bedømme om det norske samfunnet er inkluderende uten å lytte til innvandreres erfaring med inkludering. Derfor er ytringsfrihet en viktig norm for innvandrerne og lovverket.

I følgende sitatet mener Ola at han kan ytre seg og han kan snakke om politiske temaer på like linje som andre nordmenn.

Ola: I mitt hjemland er det ikke lov å snakke om alt for eksempel på skolen hvis man har politisk motstand mening kan ikke si det høyt fordi man får kjeft med en gang. Jeg husker at familien min hele tiden sier til meg du må ikke snakke om politiske saker fordi plutselig man blir arrestert bare for å si etter mening. Jeg lært meg å si min mening uansett hva folk kommer til å si (...) Nå Kan jeg kritisere alt mulig uten at jeg får konsekvenser. For eksempel jeg kan rette kritikk mot innvandringspolitikk og kanskje min mening kommer til belyse noen saker i media.

6.5 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg utforsket om informantene i dette prosjektet mener at Norge kan være et flerkulturelt og inkluderende samfunn eller ikke. Jeg har gjort rede for fellesskap og vennskap som er kjennetegnet på det norske samfunnet ifølge informantene. Avslutningsvis belyser jeg deres erfaringer om Norge er et varmt samfunn for ungdommer med flyktningbakgrunn.

Likestilling er en vesentlig faktor i dette arbeidet. Likestilling bidrar til et varmt samfunn der hvor alle innbyggerne opplever rettferdighet i det norske samfunnet, og hvor alle er like og alle er likt behandlet. Det skaper tillit mellom myndighetene og innbyggerne.

Norske myndigheter satser i hovedsak på å integrere innvandrerne inn i velferdsstaten gjennom sosiale og økonomiske tiltak. Derimot blir det ikke satset på fellesskap.

Fellesskapet kan bidra til et inkluderende samfunn. Gjennom fellesskap kan folk dekke en god del av sine sosiale behov, samtidig som man kan føle seg nær til andre, slik at man kan dele sine tanker, meninger, ideer og opplevelser med andre.

Vennskap er knyttet til integrering, og integrering handler ikke bare om samfunnsdeltakelse, om jobb, arbeidsliv, utdanning og idrett. Det handler også om vennskap, om kontakt, og relasjoner, ifølge informantene.

Kapittel 7: Avsluttende refleksjon

Hensikten med denne masteroppgaven har vært å undersøke hvordan ungdommer med flyktningbakgrunn i Norge presterer og beskriver seg selv, samt om de opplever seg som en del av det norske samfunnet. Jeg har belyst hvordan ungdommene konstruere sin identitet. Dessuten har jeg undersøkt forholdet mellom opprinnelseskulturen og den norske kulturen. Jeg analyserte også ungdommens rolle både i deres familie og i det norske samfunnet. I dette kapitlet skal først jeg oppsummere funnene fra analysen. Til slutt deler jeg noen tanker om veien videre.

7.1 Oppgavens funn

I den kommende delen ønsker jeg å oppsummere funnene i oppgaven ved å gå gjennom mine tre forskningsspørsmål.

- Hvordan beskriver og forklarer de opplevelser av inkludering/tilhørighet og ekskludering/manglende tilhørighet?

Informantene mine representerer seg selv som norske borgere og de vil ikke indentifisere seg selv som «andre» innvandrere. Informantene mine legitimerer seg som norsk og en del av det norske samfunnet. Deltakelse i det sosiale livet i det norske samfunnet er en del av integreringen, der ungdommer med innvandrerbakgrunn anser seg som norsk, går på norske skoler, leser norske historie og litteratur og er en del av det norske samfunnet.

Informantene mine har integrert seg inn i det norske samfunnet uten noen nasjonale tiltak, tok initiativ og hadde egne hemmelige nøkler for å tilpasse seg i et nytt samfunn. De tok også godt imot den nye kulturen. Dette gir informantene mine anerkjennelse på at de er norske på like linje som de opprinnelige norske. Analysen viste også at barneoppdragelse er grunnleggende for å konstruere identiteten. Informantene sier altså at de liker seg og trives godt i Norge, selv om de har opplevd noen utfordringer.

- Hva knyttes opplevelser av inklusjon/tilhørighet og eksklusjon/manglende tilhørighet seg til?

Ved å se på intervjuene finner jeg at informantene tilpasser seg i det norske samfunnet i den betydning at de skjønner hva som foregår rundt seg og derfor holder fast på noen ting som viser sine personligheter, men noen ganger foretrekker de å holde fast på den norske kulturen. Informantene er et godt eksempel for hvordan tilpasning med to ulike kulturer i et nytt samfunn kan godt gjøres. Denne prosessen er akkurat det samme som å kle på seg klær, hvor man tilpasser mønstre med farger.

Det er mye lettere for barn og ungdommer enn voksne å ta imot den nye kulturen og kan lett løse integreringsproblemer, fordi de satser på sine evner for å bli integrert. Når ungdommer går på norske skoler og lærer om norsk samfunn og norsk historie, er det lettere å bli integrert.

- *Hvilke forskjeller trekkes frem som relevante av ungdommene? Og er Norge et varmt samfunn for de ungdommene med flyktningbakgrunn?*

Likestilling er en vesentlig faktor i denne oppgaven. Likestilling bidrar til et varmt samfunn der hvor alle innbyggerne opplever rettferdighet i det norske samfunnet, og hvor alle er like og alle er likt behandlet. Det skaper tillit mellom myndighetene og de innbyggerne.

Norske myndigheter satser i hovedsak på å integrere innvanderne inn i velferdsstaten gjennom sosiale og økonomiske tiltak. Derimot blir det ikke satset på fellesskap.

Fellesskapet kan bidra til et inkluderende samfunn. Gjennom fellesskap kan folk dekke en god del av sine sosiale behov, samtidig som man kan føle seg nær til andre slik at man kan dele sine tanker, meninger, ideer og opplevelser med andre.

Vennskap er knyttet til integrering, og integrering handler ikke bare om samfunnsdeltakelse, om jobb, arbeidsliv, utdanning og idrett. Det handler om vennskap, om kontakt og relasjoner også, ifølge informantene.

Vedlegg 1: Forespørsel om å delta i forskningsprosjektet:

Vil du delta i forskningsprosjektet

«hvordan ungdommer med flyktningebakgrunn opplever å bo i Norge»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan ungdom med innvandrerbakgrunn med familie i Norge opplever det å både skulle forholde seg til norsk kultur i storsamfunnet og kulturen fra opprinnelseslandet i familien. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Mitt navn er Bashar Ghazi og jeg er mastergradsstudent i likestilling og mangfold ved NTNU. I forbindelse med min masteroppgave skal jeg intervju unge voksne med innvandrerungdom som bor i Norge sammen med sin familie om hva de tenker om tilhørighet, kultur og identitet.

Oppgaven utføres ved Institutt for tverrfaglige kulturstudier ved NTNU, og min hovedveileder Guro Korsnes Kristensen er ansvarlig for prosjektet.

Jeg henvender meg fordi du har en bakgrunn som passer til beskrivelsen av de jeg ønsker å intervju. Omtrent 8 personer vil få samme henvendelse som deg.

Jeg vil benytte meg av intervju som metode, og intervjuene vil vare maks 60 minutter. Hvis du velger å delta i prosjektet vil jeg be deg om å stille til et intervju. Hvis det er greit for deg vil jeg benytte meg av en lydopptaker. Det er kun jeg som skal høre på opptaket og jeg vil selv skrive ut intervjuet i tekst

Det er frivillig å delta Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Alt om deg selv skal være anonymt slik at du kommer ikke til å kjennes, og Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er senest juni 2023.

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Institutt for tverrfaglige kulturstudier har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Professor Guro Korsnes Kristensen, Institutt for tverrfaglige kulturstudier, NTNU. Telefon: 90728841

- Vårt personvernombud: Thomas Helgesen, NTNU

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med: · NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Guro Korsnes Kristensen

(Forsker/veileder)

Bashar Ghazi

(student)

Vedlegg 2: Intervjuguide

- Litt informasjon om deg: Hvem du er?
- Hvor lenge dere dere har bodd her i Norge?
- Har du søsken?
- Utdanning / Går du på skolen? Hva studerer du?
- Hverdagsrutiner/ Hva du driver med etter skolen?
- Hvilke aktiviteter gjør du i hverdagen din?
- Jobber du ved siden av skolen?
- Nettverk og relasjoner/ Har du norske venner?
- Har du slektninger eller har du kjennskap med noen eller flere fra innvandrers bakgrunn?
- Hvordan er det hjemmet? Hvilket språk dere snakker hjem? Hva er dagens aktuelt tema?
Ser dere på de norske kanaler eller norske tv serier?
- Hvem mest har du kontakt med de norske eller de innvandrere?
- Hvordan er det å bo i Norge?
- Hvordan er skolemiljøet?
- Hva er vansker med å delta norsk samfunnsliv?
- Hva vet du om norsk kultur? Hvordan stiller du opp i det norske samfunnet?
- Hvordan er det å vokse opp mellom to kulturarver?
- Kan du fortelle meg om foreldrenes opprinnelseskultur?
- Hvordan opplever du å være ungdom med flyktningbakgrunn?

Litteraturliste

Løland, O. J. (2010). Øyet som ser–Når bistandens bilder blir orientalistiske. Kirke og Kultur, 115(1), 51-63.

Thorbjørnsrud, Berit 2004. "Innledende essay" i Said, Edward W. 2004. Orientalismen. Vestlige oppfatninger av Orienten. Oversatt av Anne Aabakken. Oslo: Cappelen.

Claudi, M. B. (2013). Litteraturteori. Bergen: Fagbokforlaget.

Fosshagen, K. (2019). «Orientalisme». Store norske leksikon. Henta fra

<https://snl.no/orientalisme>

Said, Edward. Orientalismen: Vestlige oppfatninger av Orienten. Oslo: J.W. Cappelen's Forlag AS, 2004.

Språkrådet. (2017). Termwiki. kjønnsforskning, Hentet fra:

<http://www.termwiki.sprakradet.no/wiki/Interseksjonalitet>. Besøket 12.04.22.

Eggebø, Helga, Elisabeth Stubberud og Henrik Karlstrøm 2018. Levekår blant Skeive med innvandrerbakgrunn i Norge. NF Rapport nr. 9 Hill Collins, Patricia 2015. Intersectionality's definitional dilemmas. Annual Review of Sociology.

Crenshaw, Kimberle 1989. Demarginalizing the intersection of race and sex: A Black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics. University of Chicago Legal Forum.

Hill Collins, Patricia & Sirma Bilge 2016. What is intersectionality? IN Hill Collins & Bilge (eds.): Intersectionality. Cambridge: Polity Press.

Brah, Avtar & Anne Phoenix 2004. Ain't I a woman? Revisiting intersectionality. Journal of International Women's Studies.

Orupabo, Julia 2014. «Interseksjonalitet i praksis: Utfordringer med å anvende et interseksjonalitetsperspektiv i empirisk forskning», Sosiologisk tidsskrift 22 (04).

https://www.idunn.no/tfk/2020/02/diskriminering_og_sosial_ekskludering_av_skeive_med_innvand

Gressgård, R. 2013. Interseksjonalitet. Tidsskrift for kjønnsforskning, 37(1). Hentet fra:

https://bibsys-almaprimo.hosted.exlibrisgroup.com/primo-explore/fulldisplay?docid=TN_cdi_idunn_primary_59610222&context=PC&vid=NTNU_UB&lang=no_NO&search_scope=default_scope&adaptor=primo_central_multiple_fe&tab=default_tab&query=any,contains,gressg%C3%A5rd%20interseksjonalitet&offset=0

Wikan, U. (1995). Mot en ny norsk underklasse: innvandrere, kultur og integrasjon. Gyldendal.

Gullestad, M. (2002). Det norske sett med nye øyne: kritisk analyse av norsk innvandringsdebatt. Universitetsforlaget.

Eide, E. & A. H. Simonsen (2007). Mistenkelige utlendinger: Minoriteter i norsk presse gjennom hundre år. Kristiansand: IJ-Forlaget.

Ålund, A., & Schierup, C. U. (1991). *Paradoxes of multiculturalism: Essays on Swedish society*. Avebury, Academic Publishing Group.

Mitchell, D. (1995). There's no such thing as culture: Towards a reconceptualization of the idea of culture in geography. *Transactions of the Institute of British Geographers*. Hentet fra: <https://www.jstor.org/stable/pdf/622727.pdf>

Fuglerud, Øivind og Thomas Hylland Eriksen (red) (2007) *Grenser for kultur? Perspektiver fra norsk minoritetsforskning*. Oslo: Pax forlag a/s.

Wikan, U. (2002). *Generous betrayal: Politics of culture in the new Europe*. University of Chicago Press.

Engebretsen, A., & Fuglerud, Ø. (2009). *Kultur og generasjon: tilpasningsprosesser blant somaliere og tamiler i Norge*. Universitetsforl.

Eriksen Hylland, Thomas. (2002) *Flerkulturell forståelse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Friberg, J. H. (2021). Who wants to be Norwegian—who gets to be Norwegian? Identificational assimilation and non-recognition among immigrant origin youth in Norway. *Ethnic and Racial Studies*, 44(16). Hentet fra: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01419870.2020.1857813>

Ricoeur, P. (1992). *Oneself as Another*. 1990. Trans. Kathleen Blamey. Chicago: U of Chicago P.

Berger, Peter. Og Luckmann, Tomas. (2000). *Den samfunnsskapte virkelighet*. Bergen: Fagbokforlaget.

Alghasi, S., Fangen, K., & Frønes, I. (Eds.). (2006). *Mellom to kulturer*. Gyldendal Akademisk.

Eriksen, T. H., & Næss, H. E. (Eds.). (2011). *Kulturell kompleksitet i det nye Norge*. Unipub.

Berg, A. J., Flemmen, A. B., og Gullikstad, M. (red.). (2010). *Likestilte norskheter. Om kjønn og etnisitet Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.*

Hermansen, A. S. (2020). «Norsk innvandringsforskning [...] må kunne sies å være i puberteten» –noen refleksjoner 25 år etter debatten rundt Mot en ny norsk underklasse. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 61(1).

Salole, L. (2018). *Identitet og tilhørighet: om ressurser og dilemmaer i en krysskulturell oppvekst*. Gyldendal akademisk.

Jensen, S. Q. (2011). Othering, identity formation and agency. *Qualitative studies*, 2(2), 63-78.

Mathisen, T. (2020). «Vi er med hverandre fordi vi er utlendinger»: Om (re) produksjonen av kategoriene «utlending» og «norsk» i skolen. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 1(2), 124-141.

NESH. Forskningsetikk.no (2021, desember). Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora. Hentet fra:
<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/>

S.Kaya, Mehmed.2014. Hvordan håndterer andregenerasjonsinnvandrere sin identitet i Norge? sosiologisk tidsskrift nr 2, 146–177

Smette, Ingrid og Monika Grønli Rosten. 2019. Et iaktatt foreldreskap, Om å være foreldre og minoritet i Norge. OsloMet – storbyuniversitetet.

Holm, Magnus. (2011.17.11) Hva er norskhet? Forskning.no. Hentet fra:
<https://forskning.no/skole-og-utdanning-velferdsstat/hva-er-norskhet/742288>

Det kongelige barne- likestillings og inkluderings departementet. En helhetlig integreringspolitikk Mangfold og fellesskap. Medt. St. 6.2012-2013.Hentet fra
<https://www.regjeringen.no/contentassets/ae2661f20cfe4899b303a5951334a9c1/no/pdfs/stm201220130006000dddpdfs.pdf>

Fekjær, Silje Bringsrud (2013): Hvordan bli en lykkelig masterstudent.
Masteroppgavehåndbok. Oslo, Gyldendal Akademisk.

Thagaard, Tove (2013): Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder,
Fagbokforlaget, Bergen.

Kristensen, Guro og Ravn, Malin Noem (2015) “The voices heard and the voices silenced: recruitment processes in qualitative interview studies”. Qualitative research.

<http://qrj.sagepub.com/content/early/2015/02/09/1468794114567496.full.pdf+html>

Odden, Gunhild (2018). Internasjonal Migrasjon. En samfunnsvitenskapelig innføring, Bergen: Fagbokforlaget.

Danielsen, Hilde, Larsen, Eirinn og Owesen, Ingeborg W. (2014). Norsk likestillingshistorie 1814-2013. Bergen: Fagbokforlaget.

Kunnskapsdepartementet (2019). Integrering gjennom kunnskap. Regjeringens integreringsstrategi 2019-2022, side 1-13. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/710bc325b9fb4b85b29d0c01b6b6d8f1/regje>

Phoenix, Ann (2016): Narrativ praksis og identitetskonstruksjoner. I: Inger Glavind Bo, Ann-Dorte Christensen og Trine Lund Thomsen (red), Narrativ forskning. Tilgange og metoder. København: Hans Reitzels forlag.

likestillings- og diskrimineringsloven. (2018) Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (LOV-2017-06-16-51). Hentet fra:

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51#KAPITTEL_2

Det kongelige barne- likestillings og inkluderings departementet. En helhetlig integreringspolitikk Mangfold og fellesskap. Medt. St. 6.2012-2013. Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/contentassets/ae2661f20cfe4899b303a5951334a9c1/no/pdfs/stm201220130006000dddpdfs.pdf>

Prieur, A. (2004). *Balansekunstnere: Betydningen av innvandrerbakgrunn i Norge*. Pax.